

From: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>
Sent: 30. oktober 2020 14:09
To: Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>; Steen Henrik Møller <steenh.moller@anis.au.dk>
Subject: Opdatering til Det Dyreetiske Råd på velfærd hos mink

Kære Jens og Steen,

Håber alt er vel hos jer.

I følger sikkert med i den offentlige debat om mink produktion, der kører i kølvandet på aflivningerne pga. Covid-19-situationen. Det Dyreetiske Råds medlemmer følger også debatten, og deltager her og der. Som I nok husker udarbejdede Rådet en udtalelse om pelsdyrproduktion i 2003: <https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-om-pelsdyrproduktion-2003/>

Der er jo sket meget siden da, både ift. lovgivning, indhusning, miljøberigelse, avlsarbejde, Welfur, syn på hold af mink og brug af pels (også internationalt), osv. Der er ikke umiddelbart planer om at lave en opdateret udtalelse (men det kan jo komme), men Rådets medlemmer vil meget gerne være mere up-to-date med, hvordan dyrevelfærden er hos mink i dag. Jeg vil derfor høre, om en af jer, eller evt. I begge, har mulighed for at holde et oplæg om dette på Rådets næste møde? Næste møde er tirsdag d. 8. december, og det afholdes på zoom.

De bedste hilsner,
Stine

Med venlig hilsen,
Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder
+45 35 33 30 75 | sbc@sund.ku.dk
detdyreetiskeraad@mfvm.dk | www.dedyreetiskeraad.dk
Abonnér på nyheder fra Det Dyreetiske Råd
Følg Det Dyreetiske Råd på Twitter

Fra: Jens Malmkvist [<mailto:jens.malmkvist@anis.au.dk>]

Sendt: 14. november 2020 12:32

Til: Stine B. Christiansen

Cc: Steen Henrik Møller

Emne: SV: Opdatering til Det Dyreetiske Råd på velfærd hos mink

Kære Stine,

Det vil passe Steen og jeg bedst den 8. december kl. 11-12, hvis altså stadig aktuelt.

Mod forventning – da nedlukning var begrundet i folkesundheden – oplever vi en stor folkelig interesse og en levende debat omhandlende minks adfærdsbiologi og velfærd ved hold af mink.

Derfor er det nok et fornuftigt tidspunkt med en vidensstatus fra minkforskningen – hvor vi er førende eksperter på minks adfærd og velfærd. Vi stiller gerne op.

Desuden: Der sket rigtigt meget siden 2003, f.eks. med hensyn til forskning, WelFur, ny videnssyntese om hold af mink (Sverige), benchmarking af dansk minkvelfærd baseret på målinger på tværs af lande (den største undersøgelse af sin art), fondsmidler til AU projekt om at gentænke indhusning af mink (med den viden vi har i dag – Fremtidens minkproduktion?).

Vh Jens

Regards

Jens Malmkvist

From: Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>
Sent: 30. november 2020 15:11
To: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>
Cc: Steen Henrik Møller <steen.h.moller@anis.au.dk>
Subject: SV: Opdatering til Det Dyreetiske Råd på velfærd hos mink

Hej Stine,

[Her vedhæfter jeg svensk rapport fra 2020, som er](#) “..produced by the Scientific Council for Animal Welfare of the Swedish University of Agricultural Sciences in order to evaluate the welfare of mink in Swedish fur production and to scrutinize the literature to assess whether production, as it is conducted today, means that the animals are given the opportunity to behave naturally.”

Berg C, de Koning D-J, Fall N, Hansson H, Herlin A, Hultgren J, Jacobson M, Keeling L, Kolstrup C, Lidfors L, Lindqvist H, Malmkvist J, Peura J, Sandberg E, Steen M, Wall (2020). Minkhållningen i Sverige, [The keeping of mink in Sweden], in Swedish. SLU:s vetenskabelige råd för djurskydd, Rapport 2020:2, Swedish University of Agricultural Science, Uppsala. 84 pp.

+ Der er en opdateret lærebog fra Per Jensen (bruges i undervisning bl.a. i husdyrs adfærd), med minkviden i relation til produktion.

Hovland AL, Ahola L, Malmkvist J (2017). Behaviour of foxes and mink kept for fur production. Chapter 18, p. 255-271 in the book P Jensen (Ed.), The Ethology of Domestic Animals. 3rd edition, CABI publishing.

Nej, vi kan nok ikke forvente at rådets medlemmer læser det hele. ☐ God dag til dig.

Vh Jens

Regards
Jens Malmkvist

Fra: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>
Sendt: 9. december 2020 11:07
Til: Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>
Cc: Steen Henrik Møller <steen.h.moller@anis.au.dk>
Emne: SV: Slides fra møde

Kære begge,

Tak for slides, og mange tak for jeres indsats. Som I kunne mærke, var interessen stor, og også tak for at I havde tid en time mere end vi havde aftalt.

Rådet besluttede efterfølgende at lave en opdateret udtalelse om mink. Og vi vil naturligvis meget gerne trække på jeres viden i den proces. Jeg vil derfor gerne invitere jer til Rådets næste møde, som er onsdag d. 24. februar. Har I mulighed for at deltage her? Det vil formodentlig igen blive online. Her vil vi meget gerne bede jer uddybe nogle af de spørgsmål, som vi kort fik taget hul på i går, fx:

- Hvilke former for berigelse kan der tilbydes mink – hvad findes, hvad er testet og med hvilke resultater?
- Hvordan kunne hold af mink til pelsproduktion se ud, hvis man skulle designe indhusning på ny med opdateret viden om og fokus på at tilgodese dyrenes adfærdsmæssige behov?
- Hvad er realistisk ift. nyt design og berigelse, når det også skal fungere (fx praktisk/økonomisk/pelskvalitetsmæssigt) som pelsproduktion?
- Hvilke spørgsmål/problemområder (ud over de ovennævnte) vil I foreslå Rådet at inddrage?

Hvad siger I til dette? Har I tid, lyst og mulighed for at hjælpe os med afdækningen af emnet?

Stine

Med venlig hilsen,
Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder
+45 35 33 30 75 | sbc@sund.ku.dk
detdyreetiskeraad@mfvm.dk | www.detdyreetiskeraad.dk
Abonnér på nyheder fra Det Dyreetiske Råd
Følg Det Dyreetiske Råd på Twitter

Sendt: 18. februar 2021 10:42

Til: Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>; Steen Henrik Møller <steen.h.moller@anis.au.dk>

Emne: Møde i Det Dyreetiske Råd onsdag d. 24/2

Kære Jens og Steen,

Så er det i næste uge, onsdag d. 24/2, at der er møde i Det Dyreetiske Råd. Tak for at I endnu engang stiller op. Jeg håber, at kl. 12:30 stadig passer for jer, ellers er vi fleksible. Jeg har afsat 2 timer for at være sikker på, at vi har tid nok til spørgsmål og snak. Det bliver igen online på Zoom: <https://ucph-ku.zoom.us/j/62920940447>

Sidst gav I os jo et fint overblik over emnet. Denne gang vil vi meget gerne bede jer uddybe nogle af de spørgsmål, som der blev taget hul på til mødet og som er centrale for drøftelserne om velfærd hos mink, fx:

- Er der i praksis anvendt/afprøvet andre former for indhusning end standardburene (jf. differentieringen i andre former for husdyrproduktion)? Hvis ja, hvilke erfaringer er der gjort?
- Hvilke former for berigelse kan der tilbydes mink – hvad findes, hvad er testet (forskningsmæssigt) og med hvilke resultater?
- Hvordan kunne hold af mink til pelsproduktion se ud, hvis man skulle designe indhusning på ny med opdateret viden om og fokus på at tilgodese dyrenes adfærdsmæssige behov?
- Hvad er realistisk ift. nyt design og berigelse, når det også skal fungere (fx praktisk/økonomisk/pelskvalitetsmæssigt) som pelsproduktion? (I erkendelse af at dette ikke nødvendigvis er det samme som i forrige punkt).
- Er der spørgsmål/problemområder (ud over de ovennævnte), som I vil foreslå Rådet at inddrage?

Jeg forestiller mig, at I ligesom sidst indleder med nogle præsentationer, som vi kan tage snakken videre fra. Jeg ved ikke, om alle punkterne herover er nogle, I kan redegøre for.... Men blot til inspiration, så I ved i hvilke retninger, vi søger viden. Hvis der er noget, I gerne vil vende inden mødet, er I selvfølgelig velkomne til at kontakte mig.

De bedste hilsner,
Stine

Med venlig hilsen,
Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder
+45 35 33 30 75 | sbc@sund.ku.dk
detdyreetiskeraad@mfv.dk | www.detdyreetiskeraad.dk
Abonnér på nyheder fra Det Dyreetiske Råd
Følg Det Dyreetiske Råd på Twitter

Sendt: 25. februar 2021 15:57

Til: Steen Henrik Møller <steenh.moller@anis.au.dk>; Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>

Emne: SV: Møde i Det Dyreetiske Råd onsdag d. 24/2

Kære Steen og Jens,

Endnu engang tak for jeres indsats! Det er en stor hjælp, at I klæder os på med det faglige, og som I jo oplever, er interessen og spørgelysten stor. Jeg kommer sikkert til at vende tilbage til jer senere med behov for uddybning.

I denne omgang vil jeg blot gerne bede om jeres slides. Med hensyn til de fortrolige oplysninger fra WelFurrapporten in progress videresender jeg først slides til medlemmerne forud for næste møde, som ligger slut-april. Så vidt jeg forstod jer, skulle rapporten være klar til den tid (ellers kan jeg udelade de pågældende slides). Og når rapporten er klar, vil vi naturligvis meget gerne se den.

En lille ting mere.... Kender I nogle minkavlere, der påtænker at starte op, når forbuddet udløber? Medlemmerne ville gerne tale med nogen, der selv står i situationen og høre, hvilke overvejelser han/hun gør sig.

De bedste hilsner,
Stine

Fra: Steen Henrik Møller <steen.h.moller@anis.au.dk>

Sendt: 13. august 2021 11:45

Til: Stine B. Christiansen <sbcsund@ku.dk>

Cc: Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>

Emne: SV: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Stine

Jens og jeg har nu kommenteret på det tilsendte, og vi er godt klar over at det ikke er det endelige resultat. I forhold til jeres vidensbaserede og gennemarbejdede rapport fra 2003 forekommer det tilsendte skriv noget anderledes. Dels er det mere kortfattet og beskriver ikke den foreliggende eller nye forskningsbaserede viden om farmminkens velfærd, dels er det svært at gennemskue lødigheden af forskellige forhold. Det medfører at man i teksten sidestiller forskningsbaseret viden med tilsyneladende upublicerede enkeltobservationer fra dyreparker. Vi kan derfor være bekymret for om vægningen af stoffet bidrager til et retvisende grundlag for rådets videre arbejde. Vi har svært ved at genfinde den store mængde viden og resultater vi bød ind med på de to afholdte møder, både fra dansk og international forskning og ikke mindst den videnskabeligt udvalgte, opbyggede, indsamlede og bearbejdede viden fra mere end 7800 besøg på mere end 2500 farme og med observation af mere end 500.000 mink i WelFur.

Det fremgår heller ikke af den fremsendte skrivelse, at udover det der varierer og derfor giver mening at vurdere i WelFur er der nogle forhold der er vigtige for minkens velfærd, men ikke varierer og derfor ikke indgår i vurderingen. Af disse forhold kan nævnes at: mink parrer naturligt, dvs. uden kunstig inseminering eller lignende, at der ikke foretages nogen fysiske indgreb i mink (dvs. det er ikke nødvendigt at kastrere, halekupere mv.) og at mink aflives på farmen efter få sekunders håndtering og uden forudgående transport.

Vi har kommenteret konkret på en række ting, men skal gerne kommentere igen, såfremt I ønsker det. Der er formentlig stramme deadlines for rådets arbejde, men samtidig er det jo også et vigtigt stykke arbejde – så vi vil gerne hjælpe hvor vi kan med vores faglighed.

Med venlig hilsen

Jens Malmkvist og Steen Møller

Fra: Steen Henrik Møller <steen.h.moller@anis.au.dk>
Sendt: 20. august 2021 16:08
Til: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>
Cc: Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>
Emne: SV: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Stine

Beklager sen tilbagemelding, men det er kongressæson□
Se vores korte svare nedenfor i teksten med **Rød tekst**.

Vi beklager en mindre fejl i Jens svar om antallet af hollandske farme i vores første respons. I WelFur har vi tal for 151 certificerede Hollandske farme. Det ændrer ikke på vores forslag til ændret tekst idet der var (langt) flere farme i Danmark: 1073, Polen: 252, og Finland: 230 farme i samme periode (2017-19). Vi ikke tal for nuværende eller tidligere store producentlande som Kina og Rusland, da de ikke er med i WelFur og skindene ikke sælges på auktion.

God weekend
Jens og Steen

Fra: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>
Sendt: 13. august 2021 16:18
Til: Steen Henrik Møller <steen.h.moller@anis.au.dk>
Cc: Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>
Emne: SV: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Steen og Jens,

Tak for jeres grundige arbejde med teksten! Det er stærkt værdsat og viser jo tydeligt nytten af at bede om jeres hjælp!

Ift. jeres overordnede betragtninger fremgår det af et afsnit, som ikke var med i teksten til jer, at Rådet henviser til udtalelsen fra 2003 for en generel redegørelse for minkens biologi og adfærd, samt en beskrivelse af minkproduktionen og et overblik over argumenterne i debatten om produktion af pels. Og at der i denne udtalelse blot er en kort gennemgang af udviklingen på området, siden Rådets udtalelse i 2003. Det er den sædvanlige praksis ved opdatering af udtalelser. Og de opdaterede udtalelser er typisk ikke så detailrige på det faktuelle, som "grundrapporten". Men skitseringen af udviklingen skal jo stadig have de vigtige elementer med. Jeg vil derfor meget gerne høre, hvad det er, I mener, der er udeladt? I skriver at teksten "beskriver ikke den foreliggende ellernye forskningsbaserede viden om farmminkens velfærd". Teksten er ikke tænkt som en gennemgang af forskningen (men den viden, I har bragt frem, indgår selvfølgelig i Rådets drøftelser). Hovedpointerne i den nye viden skulle dog gerne være med – hvad mangler vi?

Vi kan af gode grunde kun kommenterer på det tilsendte, så måske er noget af det vi savner med andre steder. Vi har jo fremlagt og fremsendt meget grundig information og forskningsresultater. Det nyeste er den svenske rapport og ikke mindst WelFur-Mink protokollen og DCA rapporten nr. 188, der sammenfatter verdens hidtil mest omfattende vurdering af dyrevelfærden i en produktion. Det viser den reelle observerede situation for de vigtigste faktorer af betydning for minkens velfærd på Danske og Europæiske minkfarme, så det kunne man godt have mere konkret med i jeres rapport. Vi tilføjede sidst lidt om de vigtigste konklusioner, men i forhold til tidligere undersøgelser af mange faktorer som unormal adfærd, dødelighed, berigelser, huld med meget mere, er dette jo den reelle situation og variation i hele produktionen. Dermed forekommer det os

at være det væsentligste grundlag for en diskussion af velfærden som den er og ikke som man forestiller sig den kan være. Den anførte kritik i form af, at nogen mener at man burde havde vurderet andre forhold, ændre ikke på de 22 velfærdsindikatorer der er undersøgt og beskrevet i rapporten.

Mht. lødigheden af kilder er det selvfølgelig væsentligt, og det vil vi gå nøje igennem, så det forhåbentlig bliver mere klart – og tak for de steder, hvor I konkret har markeret behovet.

Jens, mht. kildeangivelse for den svenske rapport – jeg havde kopieret teksten fra rapportens egen referenceangivelse, men ikke krydstjekket med forfatterlisten. Dit navn er desværre faldet ud netop der (det står andre steder), så måske du skulle bede om at få det rettet til.

Rådet får alle bemærkninger til gennemlæsning i forbindelse med vores næste møde, og jeg vender tilbage, hvis der er behov for uddybninger (og måske før ☐) og yderligere tjek af teksten. Endnu engang tusind tak for jeres indsats!

De bedste hilsner,
Stine

Fra: Steen Henrik Møller <steen.h.moller@anis.au.dk>

Sendt: 9. september 2021 22:52

Til: Stine B. Christiansen <sbcs@sund.ku.dk>

Cc: Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>

Emne: SV: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Stine

Jeg håber vi har regnet og tastet rigtigt, og lå på den sikre side mht. antal observeret. Vi har prøvet at anskueliggøre hvor tallene kommer fra – se nedenfor i teksten med **rødt**.

Hilsen

Jens og Steen

Fra: Stine B. Christiansen <sbcs@sund.ku.dk>

Sendt: 7. september 2021 11:07

Til: Steen Henrik Møller <steen.h.moller@anis.au.dk>

Emne: SV: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Steen,

Igen tak for bemærkningerne. Jeg er i fuld gang med det videre arbejde.

Du skrev (jf. mail herunder) at 70% af alle Europæiske farme endte i kategorien 'God' og 27 % i kategorien 'Bedst'.

Jeg kan ikke umiddelbart finde de tal i WelFur-rapporten.

Se Tabel 1.1. Ud af 2107 farme var 1509 i kategorien 'God' = 71,6 %. (Danmark 60,5 %). 579 farme var i kategorien

'Bedst' = 27,5 % (Danmark 39,1 %, resten af Europa 15,4%).

Du skriver også, at data er baseret på observation af mere end 500.000 mink. Det kan jeg heller ikke umiddelbart finde i rapporten, og det er også uklart for mig, hvordan det tal står i forhold til, at samme dyr kan være observeret flere gange (pga flere besøg i samme besætning). Måske skal det forstås som mere end 500.000 observationer af mink..... og måske er det tal i sig selv ikke så vigtigt.....?

Tabel 4.1: I periode 1 er der observeret 261.563 avlsdyr. Tabel 4.2. I periode 2 er der observeret 275.757 avlsdyr og herudover 1.215.368 hvalpe (Tabel 6.3) Tabel 4.3. I periode 3 er der observeret 447.501 avlsdyr og udvoksede hvalpe.

Samlet set er der dermed observeret 984.821 avlsdyr og udvoksede hvalpe over de tre perioder og derudover 1.215.368 ikke fravænnede hvalpe i periode 2, i alt 2.200.189 mink observeret fordelt på tre besøg. I analysen har vi valgt det seneste besøg i hver periode pr. farm (det bliver lidt teknisk...) Det kan ikke udelukkes at nogle dyr er observeret mere end en gang, men da der udvælges 15 – 20 sektioner (med 90-120 bure) pr. besøg, vil risikoen for det være lille.

Randomiseringen af prøvetagningen er beskrevet i: Marsbøll, AF, Henriksen, BIF, & Møller, SH. 2019. The representativeness of a semi-random sampling method for animal welfare assessments on mink farms. Animal Welfare, 28 (3):307-315. DOI: 10.7120/09627286.28.3.307.

Risikoen begrænses yderligere af at farmene typisk får et besøg pr. år, så i de fleste tilfælde vil der være længe mellem to besøg (mellem to og 19 måneder). Besøgene ligger i forskellige livsfaser og observationerne er derfor udtryk for forhold der siger noget om velfærden i forskellige faser af produktions- og livscyklus. Tallet i sig selv er måske ikke så vigtigt, men giver et solidt grundlag for at vurdere niveauet og variationen i de forhold der har betydning for minkenes velfærd i praksis. Tallene repræsenterer certificerede farme (dem som ville sælge skind på auktionshusene) i alle de producerende lande i Europa.

Jeg har pt flg. tekst med tal fra rapporten:

"Vurderingen er baseret på WelFur data indsamlet i 2017-2019 ved **observation af over 2 mio. mink ved** 7800 besøg på mere end 2500 farme fordelt på 24 lande. Niveauet af dyrevelfærden på de danske minkfarme var med 39 % i kategorien **Bedste nuværende praksis** og 61 % i kategorien **God** det højeste sammenlignet med de **bedømte** farme i resten af Europa (niveauet i resten af Europa lå på 15 % i kategorien **Bedst** og 83 % i den **næstbedste kategori God**)."

(Tabel 1.1. s. 21 i rapporten)

Er det korrekt og tilstrækkeligt set med dine øjne, ift. det overordnede blik på omfanget af datamaterialet og hovedkonklusionen? (Vi uddyber vedr. delresultater). Vi vil gerne holde os til tal, der kan genfindes i rapporter, der er offentligt tilgængelige, så hvis du mener, at de andre tal bør fremgå, vil jeg meget gerne bede om links til, hvor de står. Eller sidetal i WelFur rapporten, hvis det er mig, der har overset dem.

De bedste hilsner,
Stine

Fra: Stine B. Christiansen <stine@sbcsund.ku.dk>
Sendt: 13. september 2021 20:21
Til: Steen Henrik Møller <steeh.moller@anis.au.dk>
Cc: Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>
Emne: SV: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Steen og Jens,

Mange tak for uddybningen! Så giver det mere mening.
Den faktuelle del af rapporten er revideret en del efter bl.a. feed back fra jer. I var så venlige at tilbyde endnu et gennemsyn, når vi var nået længere med teksten. Står det tilbud stadig ved magt? Det vil vi i så fald gerne benytte os af.

De bedste hilsner,
Stine

Sendt: 16. september 2021 09:46

Til: 'Steen Henrik Møller' <steenh.moller@anis.au.dk>; 'Jens Malmkvist' <jens.malmkvist@anis.au.dk>

Emne: SV: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Steen og Jens,

Jeg vedlægger her et nyt udkast til den faglige del af Rådets udtalelse. Jeg har denne gang inkluderet hele baggrundsafsnittet og tidligere udtalelser fra Rådet, så I bedre kan se den ramme, som det faglige indgår i. Ligesom sidst gælder det, at teksten bedes behandlet fortroligt og ikke vises/omtales til anden side. Vi har i denne omgang valgt kun at dele teksten med jer to. Med hensyn til deadline for feed back – hvornår vil det passe for jer uden at blive alt for presset?

De bedste hilsner,
Stine

Sendt: 28. september 2021 15:38

Til: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>; Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>

Emne: SV: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Stine

Hermed vores kommentarer og forslag, der er ganske få som udtryk for at det generelt er blevet rigtig godt.

For god ordens skyld må vi hellere gøre opmærksom på, at det ikke har været en officiel 'myndighedsopgave' for os. Det betyder at vi ikke har fået afsat tid til opgaven og vores kommentarer har ikke været gennem kvalitetssikringen i form af fagfællebedømmelse mm.

Med venlig hilsen
Jens og Steen

Fra: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>

Sendt: 2. oktober 2021 11:03

Til: Steen Henrik Møller <steenh.moller@anis.au.dk>; Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>

Emne: SV: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Steen og Jens,

Jeg er i tvivl om jeg har forstået det med slankning og fodring omkring parring rigtigt...

Er nedenstående tekst korrekt?

På forhånd tak for hjælpen igen-igen.

Stine

"Særligt i slankningsperioden forud for parring kan der ses unormal adfærd. Minkene er fedet op før pelsningen og udvælgelsen af avlsdyr, og forud for parringen reduceres foderet for at slanke tæverne. I denne periode er minkene sultne, og derfor ses den øgede forekomst af unormal adfærd. Lige op til parringen fodres tæverne rigeligt for at løsne flere æg, og dermed øges chancen for større kuld, og for at tæven er i bedre fysisk form til at føde sine hvalpe."

Fra: Steen Henrik Møller <steen.h.moller@anis.au.dk>

Sendt: 4. oktober 2021 17:28

Til: Stine B. Christiansen <sbcs@sund.ku.dk>

Cc: Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>

Emne: SV: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Stine

Vi har prøvet at gøre det lidt mere præcist, uden at det kommer til at handle for meget om 'flushing' som kan blive lidt langt og indviklet at beskrive,

"Særligt i slankningsperioden forud for parring kan der ses unormal adfærd, især hvis minkene slankes for hurtigt eller for meget. Årsagen til slankningen er at minkene typisk er fedet op når vinterpelsen modnes i november og næste års avlsdyr udvælges, inden resten af minkene pelses. Derefter reduceres foderet for at slanke de udvalgte avlsdyr, så de kommer i et lavere og mere passende huld til parring og for tævernes vedkommende også til fødsel. I denne periode er minkene sultne, og derfor ses den øgede forekomst af unormal adfærd. Op til parringen fodres tæverne rigeligt, hvilket bevirker at der løsnes flere æg og kuld størrelsen øges."

Hilsen

Jens og Steen

Fra: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>

Sendt: 29. juli 2021 17:50

Til: Steen Henrik Møller <steen.h.moller@anis.au.dk>; Jens Malmkvist <jens.malmkvist@anis.au.dk>

Emne: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Kære Steen og Jens,

Tak for jeres hjælp med at afdække viden om mink i forbindelse med Det Dyreetiske Råds arbejde med opdatering af udtalelsen om hold af mink til pelsproduktion. Vi er nu nået dertil, hvor vi meget gerne vil bede om jeres hjælp til at kvalitetssikre det grundlag, som Rådet drøfter emnet ud fra. Jeg har derfor vedlagt den faktuelle del af det seneste udkast til udtalelsen og håber, at I vil læse teksten igennem og hjælpe med at rette op på evt. fejl og mangler. (Andre afsnit er indikeret med en overskrift og teksten erstattet af ..., så I kan se strukturen i dokumentet).

Nogle afsnit er blot udeladt for overskuelighedens skyld. Den sidste del af dokumentet – med Rådets overvejelser – er stadig work-in-progress. I bliver naturligvis orienteret og får udtalelsen tilsendt direkte, når den er klar til offentliggørelse.

Så, i denne omgang handler det altså om at hjælpe os med at sikre, at der ikke er noget i det faktuelle, som vi har misforstået eller overset. Når udtalelsen offentliggøres, skulle det meget gerne være sådan, at der kan være uenighed om, hvad der er rigtigt at gøre, men ikke om den faktuelle baggrund for Rådets overvejelser. Bemærk venligst, at udkastet er mærket "Fortroligt", og vi beder jer derfor undlade at vise det til eller på anden måde dele indholdet med andre.

Vores næste møde i Rådet er sidst i august. Det vil derfor være en stor hjælp, hvis I kan give en tilbagemelding senest d. 12. august (og meget gerne før), så jeg ved, om vi skal have ny information på bordet, og jeg i hvert fald kan rette materialet til efter jeres anvisninger, inden det sendes til medlemmerne. Hvis I ingen bemærkninger har, hører jeg meget gerne et OK fra jer, så vi ved det.

Endnu engang tak for hjælpen!

De bedste hilsner,
Stine

Med venlig hilsen,
Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder
+45 35 33 30 75 | sbc@sund.ku.dk
detdyreetiskeraad@fvn.dk | www.detyreetiskeraad.dk
Abonnér på nyheder fra Det Dyreetiske Råd
Følg Det Dyreetiske Råd på Twitter

Udtalelse om mink

FORTROLIGT UDKAST – JULI 2021

Sammenfatning

...

Baggrund

...

Det Dyreetiske Råd har i forbindelse med udarbejdelse af indeværende udtalelse haft møde med Steen Henrik Møller, Aarhus Universitet; Jens Malmkvist, Aarhus Universitet, samt Tage Pedersen, minkavler og formand for København Fur/Danske minkavlere, Sander Jacobsen, direktør i København Fur, og Knud Vest, minkavler og tidligere formand for Sjællands Pelsdyravlerforening. Rådet har desuden modtaget bistand vedr. faktuelle oplysninger fra Pernille Schack, København Fur. Rådet har endvidere indhentet erfaringer vedrørende hold af mink i zoo fra Lisbeth Skovmand Høgh, leder af AQUA Akvarium & Dyrepark og Tiit Maran, Tallin Zoo, EEP Coordinator European Mink (EAZA avlsprogram). Endelig har Rådet inddraget div. litteratur, herunder en nylig svensk rapport med gennemgang af forskningen i dyrevelfærd ved hold af mink til pelsproduktion¹. Rådet takker ~~xxxx~~ for bemærkninger til tidligere udkast til de faktuelle dele af udtalelsen. Rådet har behandlet emnet i perioden december 2020 – ~~xxxx~~ 2021.

...

Tidligere udtalelser og høringssvar fra Det Dyreetiske Råd

Udtalelse om pelsdyrproduktion (2003)²

...

Høring om bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr – nyt krav om hylder og rør til mink (2013)³

...

Høring over analyse udført af Arbejdsgruppen vedr. gruppeindhusning af mink (2015)⁴

...

Høring over L 77 Forslag til lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink (2020)⁵

...

Udvikling i minkproduktion siden 2003

Siden Rådets udtalelse i 2003 er der kommet andre lovmæssige krav og muligheder, forskning og erfaringer har frembragt mere viden om mink og deres velfærd, og normerne for hold og brug af dyr har ændret sig. Herunder redegøres kort for status på faktorer inden for disse områder, som Rådet lægger vægt på i overvejelserne om en eventuel fremtidig minkproduktion i Danmark.

Kommenterede [SBC1]: Til orientering:
Den nye forening Danske Mink er også kontaktet og svar afventes.

Kommenterede [SBC2]: Afventer bemærkninger

Kommenterede [SBC3]: Afventer afslutning

Lovgivning

Hold af mink til pelsproduktion er i dag omfattet af de generelle regler om hold af dyr, som fx dyrevelfærdsloven og lov om hold af dyr, samt bekendtgørelser om aflivning, krav om sundhedsrådgivning og om uddannelse (dette er ikke en udtømmende oversigt). Herunder gengives de regler, der er specifikt rettet mod velfærd for mink, der holdes til pelsproduktion, og relevante aspekter af disse for Rådets overvejelser i indeværende udtalelse.

Bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr (2015)⁸

I bekendtgørelsen om beskyttelse af pelsdyr stilles der bl.a. krav om, at pelsdyr skal have tilstrækkelig plads til at kunne udøve deres normale bevægelsesadfærd og til at sikre, at der ikke opstår adfærdsmæssige eller andre forstyrrelser (§§ 8 og 9), og at der skal tages hensyn til artsspecifikke krav samt dyrenes alder, køn, vægt, biologiske behov samt gruppens størrelse (§ 9). Dyrene skal have et skjul til rådighed (§ 8), og have adgang til egnet materiale, der kan stimulere til naturlig aktivitet (§ 10). Stærkt frygtsomme dyr må ikke anvendes til avl [og avlsprogrammet skal udvælge tillidsfulde dyr](#) (§ 19), og dyrene skal håndteres tidligt i deres liv for sikre en øget grad af tillidsfuldhed (§ 5).

Særligt for mink gælder, at deres miljø skal beriges med passende stimuli til beskæftigelse, dvs. som minimum permanent adgang til halm, en hylde og et rør (§ 20). Minkene skal have adgang til en redekasse, der er stor nok til, at alle dyr i buret kan benytte redekassen samtidig, og redekassen skal regelmæssigt forsynes med rigelige mængder halm (§ 21). Voksne dyr må ikke sættes sammen, bortset fra par med henblik på avl (§ 22), og avlstæver skal indhuses i hvert andet bur fra medio april til fravæning af hvalpe (§ 23). Efter fravæning og indtil kuldet er 10-11 uger indhuses hvalpene samlet i 1-2 bure (§ 24). Der fastsættes desuden arealkrav, hvor mink skal have adgang til et frit tilgængeligt areal (ud over redekassen), der som minimum er 30 x 70 x 45 cm, og der er krav til, hvor stort et areal, der skal være til hvert dyr, hvis der holdes flere i samme bur (§ 26).

Lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink (2020)⁹

I efteråret 2020 blev der i forlængelse af Covid-19 pandemien indført et midlertidigt forbud mod hold af mink til pelsproduktion. Forbuddet blev som nævnt indført, da [det i Danmark blev vurderet at](#) mink udgjorde et potentielt smittereservoir for mennesker, og der var fundet en virusvariant hos mink, som mentes at kunne udgøre en [særlig risiko](#) for folkesundheden, og som det ikke var lykkedes at inddæmme trods [en intensiv indsats](#). Mink i de danske besætninger blev derfor aflivet. Det midlertidige forbud gælder til og med 31. december 2021, men det fremgår af lovbemærkningerne, at dette forudsætter, at minkproduktion på det tidspunkt ikke længere anses for at udgøre en risiko for folkesundheden. I så fald vil der være behov for at forlænge forbudsperioden, hvilket vil kræve en lovændring. Der er dermed mulighed for at genetablere minkproduktion i Danmark fra 2022, medmindre forbuddet af hensyn til folkesundheden forlænges, eller det af andre grunde gøres permanent.

Minkproduktion i andre lande

En rapport fra EFSA (2021)¹⁰ beskriver bl.a. konsekvenserne af Covid-19 pandemien for minkproduktionen, hvor mink i andre lande også er blevet aflivet, og farme lukket. Ifølge

Kommenterede [SHM4]: Er det korrekt? Jeg mener at Cluster 5 allerede var uddød da man valgte at aflive alle mink den 4 nov!

Kommenterede [JM5]: Det er til debat om man gjorde en intensiv indsats – normalt slå alle smittede besætninger ned, stoppe adgang til dyrene, begrænse smitteveje? Man kunne have gjort en intensiv indsats. Ikke mit fagområde -men husker debatten og kritik af indsats.

Kommenterede [SHM6R5]: Man stoppede med slå besætninger ned, og erstattede det med en indsats i form af restriktiv adgang til farmene, mundbind, afsprøjtning, forbud mod flytning af mink mm. Det lykkedes ikke at forhindre smitte mellem farme der lå tæt på hinanden.

Kommenterede [SHM7]: Lidt underligt afsnit der bygger på hvad nogen syntes politisk, og ikke hvad man rent faktisk ved om dyrevelfærd – som er det vi ved noget om. Vi har dog tillad os at kommenterer lidt alligevel til fri afbenyttelse.

rapporten er minkproduktion allerede forbudt i en række europæiske lande: Østrig, Belgien (Vallonien og Bruxelles), Kroatien, Tjekkiet, Luxembourg, Nordmakedonien, Serbien, Slovenien, Schweiz, og England. Og flere lande planlægger et forbud, eller har indført det med en igangværende udfasningsperiode: Frankrig, Irland, Slovakiet, Norge, Bosnien-Herzegovina, Belgien (Flandern) og Tyskland. Bortset fra Norge, er der dog tale om lande, der i forvejen har/havde ingen eller kun ganske få minkfarme. Holland, der **engang** var en af verdens **store** producenter af mink, har fremrykket et i forvejen planlagt forbud i 2024, da mink blev aflivet som følge af Covid-19, og her er alle farme nu blevet lukket.

De fleste af de tilbageværende aktive farme i Europa ligger i Finland, Polen, Litauen og Grækenland. Et mindre antal minkfarme findes i Sverige, og Spanien og ti-tolv andre lande i Europa. Det forventes jf. EFSA(?) rapporten, at yderligere lande vil forbyde minkproduktion, både pga. Covid-19 og som følge af tidligere fremsatte bekymringer for dyrevelfærden.

I Italien og Sverige har man foreløbig forbudt **parringavl** af **avlsmink** i 2021, og i flere lande **peger** der **en** offentlige debat **på** **ønsker** om at forbyde minkproduktion af dyrevelfærdsmæssige grunde, nu hvor produktionen alligevel er helt eller delvist nedlukket.

På EU-niveau er der på tidspunktet for udarbejdelsen af denne udtalelse også aktuelle drøftelser om forbud mod minkproduktion. Holland og Østrig har taget initiativ til at opfordre EU-kommissionen til at indføre forbud mod pelsdyrproduktion i EU, med henvisning til overvejelser om dyrevelfærd, etik og risici for folke- og dyresundheden. En række lande har tilsluttet sig opfordringen, mens andre har forbehold, fx i forhold til om det i givet fald skal gælde alle slags pelsdyr. I forbindelse med drøftelsen af initiativet, har der også være fremsat ønsker om forbud i EU mod import af og handel med pels fra pelsdyrproduktion, men dette er ikke muligt, så længe pelsdyrproduktion er tilladt i EU.

Hold af mink – forskning og erfaringer

Avl

Mink har været holdt til pelsproduktion i mere end 150 år, og der findes i dag over 30 forskellige farvetyper. Minkene er gennem avl på flere måder ændret fra den oprindelige vildtlevende nordamerikanske mink. Farmminkene er blevet ca. dobbelt så store (**hanner** vejer i dag **i gennemsnit omkring 4 kg og hunner omkring 2,5-6 kg ved pelsning**) for at få større skind. Dette kan **muligvis** øge risikoen for **trykskader på benene, der forekommer oftere hos hanner end hunner, poter og trædepuder, når minkene springer ned på trådbunden i buret fra en hyld (dette kan dog afhjælpes, fx ved at dele nedhoppet i to trin med ekstra hyld). Den øgede størrelse kan potentielt også give problemer i dyrenes anatomiske udvikling, fx skelettet.** Kuld størrelsen er også øget gennem avl fra 2-3 hvalpe hos vilde mink til 5-6 hvalpe hos farmmink. Størrelsen på hvalpene vil ved fødslen typisk være mindre, jo større kullet er, men dette indhentes efterfølgende. Store kuld kan føre til aggression, når pladsen bliver trang i buret og betyde, at **store kuld deles og nogle af hvalpene må fravænes tidligere, så de kan flyttes og holdes i mindre grupper/flyttes.**

Ligesom for andre husdyrarter, der har været gennem en domesticeringsproces, har minkene stadig deres **grundlæggende** artsspecifikke adfærd og behov. **Domesticeringen har påvirket m**Minkenes temperament **mod en lavere frygtssomhed er dog anderledes.** Der har i årtier været **støt** opmærksomhed på at avle for mere nysgerrighed og mindre frygtssomhed

Kommenterede [SHM8]: Er der ikke kun en politisk diskussion i Frankrig?

Kommenterede [JM9]: Upræcist. Præciser gerne lidt mere – Holland ikke blandt verdens førende producent de seneste år.

I Europa var der 2017-2019 fx flere farme i 1. Danmark, 2. Polen, 3. Finland, 4. Litauen. Holland havde ca. lige så mange farme som i Norge, lidt flere end i Grækenland. Her komme så farmstørrelsen, men i EU er der nok 3-4 lande som er meget større.

På verdensplan kommer så store producerende lande som Kina foran Holland og muligvis også Danmark – tjek info.

Kommenterede [JM10]: Mere neutralt: "Det kan ikke udelukkes jf. rapporten..."

Kommenterede [JM11]: En "gratis" omgang fortolkning af hvad der ønskes/den generelle "offentlige mening".

Der har været underskriftsindsamling både for og imod. Se f.eks. underskrifter Ifølge Borgerforslag DK.
#Genåbn minkindustrien nu (slut 1. feb): 338
#Afskaffelse af erhverv (slut 23. nov): 423
#Forbud mod pelsavl (slut 23. nov): 1767
#Stop aflivning af raske mink (slut 16. nov): 251
#Forbyd danske minkfarme (slut 12. okt): 17604
Ingen nåede nødvendig tilslutning over grænsen for videre behandling, på trods af aktivisme fra forslagsstillerne/foreninger.

Så det er vel mere rigtigt at skrive, at der i den offentlige debat har der være ønske om både at bevare og om at forbyde minkproduktion (se fs borgerforslag.dk).

Kommenterede [SHM12]: Fysiske skader på tæer og poter er sjældne hos mink, men der ses somme tider trykskader i form af keratiniseringer og skorper på underbenene. Disse er relateret til alder, farvetype og køn, men **ikke til vægt** jfr fx Anna Jespersen et al. 2016. Foot Lesions in Farmed Mink (Neovison vison): Pathologic and Epidemiologic Characteristics on 4 Danish Farms. Veterinary Pathology. 53(3) 666-673

Kommenterede [SHM13]: Nedspring fra overetagen er dokumenteret vedr. sår på halespidsen, men vi kender ikke til noget publiceret omkring poter? I så fald ville man også forvente skaderne på forben, men de ses næsten udelukkende på bagben!

Kommenterede [SHM14]: Potentielt kan alt jo tænkes, men mig bekendt er der ikke set noget i den retning? Risikoen er også mindre end hos andre produktionsdyr fordi minkenes udvikling stadig følger årstiden og de derfor har 5 til 6 måneder før de er fuldt udviklede.

hos mink, som nævnt i den danske bekendtgørelse. Frygtreaktioner er en naturlig adfærd og kan næppe avles ikke helt væk, men det er vel dokumenteret at man kan muligt at avle for mere nysgerrige og mindre frygtsomme mink, og det er lykkedes at reducere andelen af. F frygtsomme Nysgerrige mink, så de er generelt mindre bange bl.a. overfor mennesker og virker mere rolige. Det er dog svært at vide, hvor udbredt let frygt er, dvs. et niveau af frygt som ikke vises i en test Nysgerrige mink er mindre frygtsomme og udviser mindre stress, men som minken måske oplever fx ved håndtering. Her kan den enkelte minks erfaring være af betydning, fx hvis den har haft en negativ oplevelse med at blive håndteret. Kravet om tidlig håndtering kan bidrage til at forebygge forekomsten af eventuel let frygt.

Berigelse

Hold af mink har gennem tiden primært været med variationer over en kombination af trådbur og redekasse. Buret har gjort det nemmere at styre hygiejne, smitterisiko og sundhed. Indhusningen af mink har ikke ændret sig meget de sidste 40-50 år, bortset fra på nogle enkelte punkter. I dag er bure og redekasser standardiserede og derfor stort set ens verden over, der er indført brug af gruppeindhusning, og nogle steder, fx i Danmark, er der krav om reenkelt former for berigelse.

Som nævnt under afsnittet om lovgivning er der fastsat krav til, hvor stort et areal en mink skal have adgang til, og arealet tilpasses, hvis flere mink holdes sammen. I Danmark er der også krav til burstørrelse i forhold til minkenes størrelse. Forskning peger på, at det betyder mindre for mink, om de får adgang til op til fire gange så meget plads, som de har i de nuværende bure, sammenlignet med betydningen af berigelsen af det areal, som nu engang er til rådighed. Det ser således ud til at være afgørende, hvilke faciliteter der er i buret til at stimulere minkenes adfærd, snarere end burets størrelse i sig selv. Mængden af berigelse kan dog samtidig også kræve mere plads. Forskningen giver ikke klare svar vedrørende betydningen hver for sig af areal, berigelse og antal dyr (samt alder og køn), da flere faktorer typisk er undersøgt samtidig. Der er således fx ikke forsket i effekten alene af at give adgang til et endnu større areal, men praktiske erfaringerforskningen viser klart peger på, at hvis flere voksne mink holdes sammen, er der risiko for aggression, hvilket tolkes som territoriale slåskampe, og arealet skal derfor enten være så lille, at minkene ikke er i stand til at danne og opretholde territorier, eller stort nok til at de kan etablere individuelle territorier. I naturen afhænger størrelsen af minks territorier bl.a. af køn og mængden af føde i området, og der kan være et vist overlap mellem flere minks territorier med tidsforskudte besøg på de fælles arealer.

Mulighederne for at berige minkenes miljø har været et fokus i velfærdsforskningen. Unormal adfærd hos mink, som stereotypier og pelsnav, ses især i forbindelse med alvorlig mangel på stimuli og før fodring. (Stereotypier er en unormal form for adfærd, hvor minken gentager den samme bevægelse tilsyneladende uden noget formål. Pelsnav er, når minken gnaver i eller sutter på sin egen eller andre minks pels, så hårene fjernes typisk på halen). Særligt i slankningsperioden forud for parring kan der ses unormal adfærd. Minkene er fedet op før pelsningen og udvælgelsen af avlsdyr, og forud for parringen reduceres foderet for at slanke tæverne. Dette kan fremme ægløsning med flere æg, og dermed øge chancen for lidt større kuld, samt få tæven i bedre fysisk form til at føde sine hvalpe. Men det betyder også, at minkene i denne periode er sultne, hvilket formodentlig er årsagen til den øgede forekomst af unormal adfærd.

Kommenterede [SHM15]: Det er der vist ikke noget forskningsmæssigt belæg for kan lade sig gøre?

Kommenterede [SHM16]: Det er der vist heller ikke noget belæg for – det vil være adskilte territorier i adskilte bure, jfr. afsnittet om *Gruppeindhusning*. Det er vel også derfor at Zoo og l. holder mink i par, jfr. afsnittet *Mink i zoologiske haver*?

Kommenterede [JM17]: Det er en tolkning. Vi kan ikke afvise at nogle dyrearter – fx rovdyr – og populationer lettere udvikler (nogle) former for unormal adfærd end andre. Uden man dog kan rangordne alvoren. Dvs. det er svært at sammenligne på tværs af arter.

Kommenterede [SHM18]: Jeg vil mene det er tilstrækkeligt dokumenteret til at man kan droppe 'formodentligt'.

De enkelte former for berigelse kan stimulere minkene på forskellige måder og med forskellig effekt. Nogle former for berigelse reducerer fx bevægelsesstereotyper, mens andet reducerer forekomsten af pelsnav. Generelt reducer tilstrækkelig med foder alle typer af unormal adfærd, både stereotypi og pelsnav. I Danmark er der som nævnt krav om, at minkenes bure indrettes med hylder og rør, der har vist sig at kunne have en god reducerende effekt på både stereotyper og pelsnav. Der er også krav om adgang til halm. Halmen kan bruges på flere måder, fx til redebygning og beskæftigelse, og minkene æder også af halmen – især i perioder, hvor de fodres restriktivt (formodentlig fordi de er sultne). Halm kan muligvis også reducere frygtsomhed hos ungdyr og forekomsten af pelsnav. Halmen giver også større kuld størrelse og tilvækst, måske fordi tæven er mindre stresset inden fødsel. Fri adgang til halm uden et stort spild betragtes som vanskeligt betragtes dog som vanskeligt at sikre pga. trådnettet i bunden af buret.

Der er dog også andre måder at stimulere minkenes adfærd på. Bidesnore, bolde og trækkæder/-reb (evt. mellem flere forbundne bure) har fx vist sig at kunne reducere pelsnav, og brug af løbehjul ser ud til at kunne reducere de fleste former for stereotyper og bevægelse generelt i buret. Det kan muligvis også have en positiv effekt at skifte mellem forskellige former for berigelse, hvilket er et lovkrav i Sverige.

Fodringen rummer også muligheder for berigelse, hvor brug af foder med klumper og struktur kan reducere stereotyper og pelsnav. Også fodringstidspunktet kan betyde noget. Der ses bl.a. mindre stress og unormal adfærd, hvis minkene fodres ved solopgang, som er deres naturligt aktive periode.

Mink er rovdyr og kan søge føde både til lands og til vands. De jager hovedsageligt på land, men de kan også både svømme og dykke kortvarigt. Poternes størrelse og udformning, bl.a. med begrænset svømmehud mellem tærne, tyder på, at mink i højere grad er tilpasset livet på land end i vand. Der har i debatten om velfærd hos mink været særlig opmærksomhed på muligheden for adgang til vand som berigelse. Det har her bl.a. været fremført, at mink har et decideret behov for adgang til vand. Der er dog nogle betingelser, der skal være opfyldt, for at man kan tale om, at et dyr har et adfærdsmæssigt behov. Adfærden skal ses i naturen, dyrene skal være motiverede for at udføre den, og de vil blive stressede og frustrerede, hvis de forhindres i at udføre den. I naturen jager mink som nævnt både på land og i vand, og forskning har vist, at mink er motiverede for at få adgang til vand. Det er dog ikke klart, om motivationen er drevet af vand som en mulighed for fødesøgning, eller om det at kunne svømme er en berigelse i sig selv. Det er også uklart, om mink bliver frustrerede af ikke at have adgang til vand. En tidligere undersøgelse, der hævdede dette, har senere vist sig at være baseret på en utilstrækkelig metode. Og adgang til vand ser sjældent ikke ud til at reducere fx stereotyper og pelsnav. På nuværende tidspunkt er der derfor hverken grundlag for at konkludere, at mink har et decideret behov for adgang til vand, eller at de ikke har et sådant behov. Der er brug for yderligere viden på området, og især under forhold, der giver mink mulighed for at udvise naturlig adfærd i relation til vand, hvis dette skal afklares. Forsøg har dog vist, at hvis mink får adgang til vand, så bruger de det, men typisk kun kort tid dagligt. Adgang til vand kan derfor være en berigelse for minkene, men erfaringen viser samtidig, at det også kan give problemer med fugt i redekasserne, og det kan derfor være vanskeligt at implementere i det eksisterende produktionssystem.

Kommenterede [SHM19]: Det er til gengæld ikke vist, så vidt vi husker.

Kommenterede [SHM20]: Der er vist en enkelt indikation i én ud af mange undersøgelser, så "sjældent" er nok mere præcist.

Endelig har der været forskningsmæssig interesse for muligheden for adgang til udeareal og indhusning i seminaturlige indhegninger. Dette er dog endnu ikke undersøgt [forskningsmæssigt](#).

Gruppeindhusning

Ved gruppeindhusning holdes flere mink sammen i et [agebure](#) eller flere sammensatte bure. Muligheden for gruppeindhusning blev indført i 1990'erne, angiveligt med henvisning til dyrevelfærdshensyn, men har fra starten været omdiskuteret, [da de negative velfærdsmæssige konsekvenser allerede var dokumenterede](#). Mink er nemlig generelt solitære dyr, bortset fra parringssæsonen og mens de er hvalpe. Voksne mink vil således forsvare deres territorium, især over for andre mink af samme køn. De voksne avlsmink holdes derfor alene, bortset fra under parring. Minkhvalpene holdes sammen med deres mor de første 8 uger. Derefter kan de holdes sammen med deres søskende i en periode, og det kan gå godt i en periode. Risikoen for problemer opstår, når de unge mink bliver mere territoriale og fortsat holdes mere end to, og flere af samme køn, sammen på det tidspunkt, hvor de er gamle nok til i naturen at ville være søgt væk fra flokken, [typisk efter jævndøgn i september](#). Både forskning og erfaring viser, at problemerne ved gruppeindhusningen giver [bidmærkerskader](#), som [kan ses på lædersiden af skindet ved pelsning og i svære tilfælde bidsår der kræver adskillelse, behandling eller Man kan forsøge at reducere problemerne ved at flytte, behandle eller aflivning af de berørte dyr. Selvom omfanget af alvorlige skader er begrænset \(omkring 1 promille i parvis indhusning og 2 procent i gruppeindhusning\), når problemerne observeres, men generelt bør gruppeindhusning ifølge dyrevelfærdsforskningen undgås, da parvis indhusning er en langt mere sikker produktionsmetode](#). I Danmark er (var) gruppeindhusning mindre udbredt end i resten af Europa – en opgørelse i 2020-2021 fra WelFur (se herunder) peger på, at omkring halvdelen af [unge](#) mink i resten af Europa holdes i grupper, mens det kun var omkring en fjerdedel i Danmark.

WelFur

De europæiske pelsdyravlerorganisationer tog i 2009 initiativ til at udvikle en protokol til vurdering af dyrevelfærd på mink- og rævefarme, [efter de principper og metoder der blev udviklet i Welfare Quality®. Efter udvikling og test af protokollen, udvikling af en App. til dataindsamling og behandling, samt uddannelse af uafhængige auditører i 2017](#) blev WelFur introduceret som et redskab til at vurdere minkenes velfærd på [alle Europæiske farme fra 2017](#). Vurderingen baseres på flere besøg fordelt på forskellige sæsoner, da de dyrevelfærdsmæssige udfordringer kan variere gennem minkens livscyklus. Vurderingen bygger på forskning i dyrevelfærd og omfatter forhold vedrørende fodring, indhusning, sundhed og adfærd. Der kigges på en række indikatorer, der bl.a. omfatter huld, adgang til drikkevand, redekassens kvalitet, plads i burene, fravær af sår, skader og sygdom, aflivningsmetoder, udfoldelse af social adfærd, berigelse, pelsnav, menneske-dyr relationer og temperament. Vurderingen foretages på en stikprøve af dyrene og gennemføres af et uafhængigt auditørfirma, og resultaterne kan bruges af minkavlerne til styring og udvikling af produktionen. I vurderingen indgår en sammenvejning af point, som giver grundlag for placering af farmen i en af fire velfærds-kategorier. [Sammenvejningen sker, lige som i Welfare Quality® gennem Choquet integraler og gode](#) bedømmelser på nogle områder kan derfor [kun i begrænset omfang potentielt](#) skygge for dårlige bedømmelser på andre områder. Vurderingen kritiseres også for alene at forholde sig til det eksisterende og ret ensartede system. [Auktionshusene i Europa og Nordamerika har understøttet implementeringen udviklingen](#) ved fra 2020 kun at ville aftage skind fra de tre bedste

Kommenterede [SHM21]: Welfare Quality's beregningsmetoder med Choquet integraler er designet for at begrænse kompensation mest muligt. Sammenvejningen mellem de tre sæsoner giver dog en mulighed for, at perioder kan udligne hinanden inden for indikatorer der vurderes i alle perioder.

Kommenterede [SHM22]: Det er korrekt at kritikken findes, men der indgår en række vurderinger af ting der ikke indgår i den almindelige eksisterende produktion.

scoringkategorier og [resultaterne viser erfaringen](#) er, at minkfarme har gennemført ændringer med henblik på at blive certificeret.

Velfærdsvurderingen i WelFur er i fortsat udvikling. WelFur kan også vise, om, og i så fald på hvilke områder, de enkelte lande adskiller sig med hensyn til velfærd for de mink, der indgår i pelsproduktionen. I en nylig rapport om minkvelfærd i europæiske lande (2021)¹¹ ses fx at der generelt er en god dyrevelfærd på de danske farme sammenlignet med farme i resten af Europa, men at nogle udfordringer også har været mere udbredt i Danmark. Det gælder især huldstyring i vinterperioden (hvor dyrene fodres restriktivt for at blive slankere til avlsperioden), hvor der var flere tynde dyr på danske farme, hvilket samtidig formodes at være medvirkende årsag til, at der i denne periode også var en større forekomst af unormal adfærd som stereotypi og pelsnav samt flere aggressive dyr. På de danske farme var der til gengæld bedre fravænningsprocedurer, (som nævnt herover) mindre brug af gruppeindhusning og flere berigelser med dokumenteret effekt i burene. I rapporten konkluderes, at der var et overraskende stort potentiale for velfærdsforbedringer i Danmark i form af mindre stereotypi og pelsnav, og at det også var overraskende, at Danmark ikke klarede sig bedre med hensyn til dyrenes temperament, da der i en årrække har været fokus på netop temperament og avl. [Baseret på WelFur data indsamlet ved over 7800 besøg på mere end 2500 farme og med observation af mere end 500.000 mink, Samlet set vurderes dyrevelfærden i Europa samlet set som god. 70% af alle Europæiske farme endte i kategorien 'God' og 27 % i kategorien 'Bedst'. på dVelfærden på Danske minkfarme varsom den bedste af de 24 lande i Europa, med 39 % i kategorien 'Bedst' baseret på WelFur data indsamlet på over 2000 farme.](#)

Pelsdyrbranchen i Danmark har også vist interesse for at udvikle indhusningen af mink. Her blev der for nylig givet tilsagn om midler til forskning i systemer til fremtidens minkproduktion, men dette tilsagn blev trukket tilbage, da [pelsdyrafgiftsfonden blevproduktionen lukkede](#) ned.

Mink i zoologiske haver

Det Dyreetiske Råd har i forbindelse med udarbejdelsen af denne udtalelse som nævnt indhentet erfaringer om hold af mink i zoologiske haver fra AQUA Akvarium & Dyrepark og Tallin Zoo. I disse zoologiske haver holdes minkene parvis i indhegninger under seminaturlige forhold. Indhegningen i Tallin Zoo er 8 m², og i AQUA er den 150 m². I indhegningerne er der fx jord til at grave i, sand til sandbad, klatrefaciliteter, adgang til redekasse og til vand. Adgangen til vand giver minkene mulighed for naturlig adfærd som at svømme, søge føde og gemme føde under vand. Minkene har således mulighed for at vælge forskellige aktiviteter og steder at opholde sig. Erfaringen i Tallin Zoo er, at minkene bruger vandet meget til svømning, men ikke nødvendigvis til at fange føde. AQUA oplyser, at minkene fodres med både fisk, fugle og pattedyr, og foderet anvendes til berigelse for at stimulere naturlig adfærd, fx ved at det hænges op, gemmes eller gives direkte til minkene forskellige steder, bl.a. i vandet. Der fodres desuden gerne i mindre mængder flere gange dagligt og ikke nødvendigvis på faste tider. Erfaringen er her, at minkene bruger vandet relativt ofte i løbet af dagen, og at de udforsker området lige ivrigt på land, i vandoverfladen og under vand. Minkene ser ikke ud til at svømme i vandet som led i leg eller underholdning men mere som et led i deres færden rundt i anlægget. Der ses ikke alvorlig aggression mellem minkene og ingen stereotypier i de to zoologiske haver.

Kommenterede [JM23]: Tallin Zoo: er det amerikanske mink (Neovision vison) som de har i Tallinn? På deres hjemmesider nævner de selv den truede Europæiske (Mustela lutreola). Måske har de begge arter.

Det bør nævnes hvis det er en anden art. Man kan *per se* ikke gå ud fra at forskellige arter har helt samme behov, adfærd mv.

Kommenterede [JM24]: Interessant – men tvivler jeg på at det er korrekt. Hvad vil det sige – ikke bare noget foder de har glemt? Umiddelbart er risikabelt sted at gemme føde.

Denne adfærd er ikke kendt i litteraturen fra Amerikansk mink, så vidt jeg ved. Så vidt vi ved slæber de bytte hjem og gemmer i hule – giver umiddelbart mere mening.

I litteraturen om vand til mink er jeg ikke stødt på denne vandgemme funktion.

Kommenterede [SHM25R24]: Det nævnes heller ikke i hovedværkerne om feral mink i Europa, som Birks 1996; Dunstone 1991 eller Gerell 1967-69.

Normer for hold og brug af dyr

Allerede før Covid-19 pandemien er pelsproduktion som nævnt blevet forbudt, eller er på vej til at blive udfaset, i flere europæiske lande. Som tidligere nævnt er produktionen af minkskind i Danmark faldet i forhold til tidligere. Pelsbranchen er dog præget af store udsving, hvilket også ses på prisniveauet for de enkelte skind. Det er derfor uvist, om faldet i produktionen de senere år er udtryk for et reelt fald i efterspørgslen efter minkskind, eller blot er en del af den normale cyklus i branchen. I forlængelse af den offentlige debat om pelsproduktion har dele af modebranchen i de senere år markedsført sig på ikke længere at anvende pels. I nogle tilfælde var der dog tale om firmaer, der i forvejen ikke eller kun i begrænset omfang anvendte pels.

I den offentlige debat synes især to argumenter at være fremtrædende i kritikken af pelsproduktionen. Det ene er, at formålet med produktionen – pels – ikke er acceptabelt. Og det andet er, at dyrenes velfærd ikke kan tilgodeses under de typiske indhusningsforhold.

I 2003, da Det Dyreetiske Råd udarbejdede udtalelsen om pelsdyrproduktion, var pelsdyr et af de primære emner, når den offentlige debat fokuserede på formål og vilkår for brug af dyr. I dag er den diskussion imidlertid ikke længere begrænset til primært at handle om pelsdyrproduktion. Selv om brug af dyr i andre former for produktion også var genstand for kritik for 20 år siden, er kritikken af andre produktioner i dag langt mere iøjnefaldende. Båret af hensyn til både dyrevelfærd, klima og sundhed anses det i mindre grad for en selvfølge, at animalske produkter skal indgå i, og måske være den dominerende del af, hvert måltid. Og argumenter om dyrs ret til liv og til ikke at blive brugt som midler til at understøtte menneskers ønsker, der alene vedrører fornøjelse og bekvemmelighed, er blevet almindelige i den offentlige debat.

Samtidig har der været en stor udvikling i forskning vedrørende dyrevelfærd og som følge heraf også i kravene til hold af dyr. Forhold, der er stærkt begrænsende for dyrenes bevægelsesfrihed, er enten allerede blevet forbudt eller er ved at blive udfaset – lovmæssigt eller af branchen og detailhandlen. Det gælder fx opbinding af søer, bindestalde til malkekvæg og hold af æglæggende høner i bure. Udviklingen ses også ved hold af familie- og hobbydyr, hvor fx hold af heste i spiltov og permanent opbinding af hunde (lænkehunde) er blevet forbudt. For både hold af produktionsdyr og privates hold af dyr er der ud over muligheden for fri bevægelighed og motion ligeledes kommet stort fokus på berigelse af det areal, som dyrene holdes på, og stimulation af deres naturlige adfærd – for erhvervsmæssigt hold af dyr gennem lovgivning og flere mærkningsordninger for dyrevelfærd, og for privates hold af familie- og hobbydyr gennem pasningsvejledninger.

På EU-niveau har dyreværnskampagnen "End-the-cage-age" ført til et borgerinitiativ vedrørende udfasning af bure i landbrugsproduktionen. Kampagnen, der blev lanceret i 2018, er rettet mod fjerkræ, kaniner, søer og kalve, og EU-kommissionen har i 2021 meddelt, at borgerinitiativet vil blive fremsat som lovforslag i 2023.

Udtalelse fra Det Dyreetiske Råd i 2021

...

Litteratur

¹ Berg, L, De Koning, D-J, Fall, N, Hansson, H, Herlin, A, E, Hultgren, J, Jacobson, M, Keeling, L, Kolstrup, C, J, Lidfors, L, Lindkvist, H, [Malmkvist, J.](#) Peura, J, Sandberg, E, Steen, M, Wall, H (2020). Minkhållning i Sverige. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. Rapport fra SLUs vetenskapliga råd för djurskydd. https://pub.epsilon.slu.se/16913/7/berg_c_et_al_200422.pdf

² Udtalelse om pelsdyrproduktion (2003)
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-om-pelsdyrproduktion-2003/>

³ Høringssvar til høring om bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr – nyt krav om hylder og rør til mink (2013)
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/hoeringssvar-om-pelsdyr-2013/>

⁴ Høringssvar til høring over analyse udført af Arbejdsgruppen vedr. gruppeindhusning af mink (2015)
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/hoeringssvar-om-mink-2015/>

⁵ Høringssvar til høring over L 77 Forslag til lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink (2020)
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/hoeringssvar-om-mink-2020/>

⁶ Udtalelse om bindestalde til malkekvæg (2019)
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-om-bindestalde-til-malkekvæg-2019/>

⁷ Udtalelse vedrørende hold af fjerkræ til produktion af æg og kød (2014)
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-vedroerende-hold-af-fjerkræ-til-produktion-af-aeg-og-koed-2014/>

⁸ Bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr BEK nr. 1553 af 11/12/2015
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2015/1553>

⁹ Lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink LOV nr. 2185 af 29/12/2020
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2185>
Ændret ved LOV nr. 784 af 04/05/2021, nu LBK nr. 1211 af 07/06/2021
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1211>

¹⁰ EFSA (European Food Safety Authority): Monitoring of SARS-CoV-2 infection in mustelids. EFSA Journal 2021;19(3):6459, doi: 10.2903/j.efsa.2021.6459
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2021.6459>

¹¹ Henriksen B, Møller SH, Malmkvist J. (2021): Minkvelfærd i Danmark og Europa vurderet på basis af Welfur-Mink. Rådgivningsrapport fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet
https://dcapub.au.dk/djfpublikation/djfpdf/DCA_rapport_nr188.pdf

Udtalelse om mink

Fortroligt 2. udkast sept21

Sammenfatning

Baggrund

Det Dyreetiske Råd udarbejdede i 2003 en udtalelse om pelsdyrproduktion. Udtalelsen omhandlede produktion af pels fra mink og ræv. Forud for udarbejdelsen af udtalelsen havde der været stort fokus på pelsdyrproduktion, både politisk og i den offentlige debat. Pelsdyrproduktion var blevet forbudt i nogle europæiske lande, og Danmark stod over for at skulle omsætte Europarådsrekommendationen om hold af pelsdyr (1999) til dansk lovgivning. Det Dyreetiske Råd valgte derfor at se på pelsdyrproduktionen i Danmark i håb om at være med til at præge debatten om pelsdyrproduktion.

I tiden siden 2003 er debatten om produktion af dyr til pels fortsat. Normer omkring hold og brug af dyr har ændret sig, flere lande har forbudt pelsdyrproduktion, og nogle modehuse er holdt op med at anvende pels. Produktion af ræve blev forbudt i Danmark i 2009, men allerede etablerede produktioner kunne få tilladelse fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri til at fortsætte frem til og med 2023. Den sidste rævefarm i Danmark lukkede dog i 2020. Frem til 2020 blev der imidlertid stadig produceret mink i Danmark. Produktionen af mink var ikke væsentligt forandret siden 2003. Mink blev fortsat holdt i bursystemer, men der var enkelte nye tiltag – mink må fx holdes i grupper, og der er krav om berigelse af deres miljø. I 2018-2019 blev der i Danmark produceret omkring 12-13 millioner minkskind årligt, hvor niveauet tidligere i perioder har ligget på op til 17 millioner årligt. Danmark var op til 2020 verdens førende producent af minkskind.

I 2020 blev Danmark imidlertid, som resten af verden, ramt af Covid-19 pandemien. Det viste sig, at nogle dyrearter, bl.a. mink, også kunne blive smittet, og de kunne både smitte hinanden og smitte tilbage til mennesker. På grund af det store antal dyr og tætheden af mink på farmene udgjorde minkene dermed et potentielt smittereservoir for mennesker, og der opstod hos mink desuden en mutation af virus, som potentielt kunne udgøre en særlig risiko for mennesker. På baggrund af en vurdering fra sundhedsmyndighederne blev alle mink i Danmark derfor slået ned, og det blev videre besluttet at indføre et midlertidigt forbud mod minkproduktion i Danmark. Det er på tidspunktet for udarbejdelsen af denne udtalelse uklart, om og i så fald hvor stor en del af erhvervet der ønsker og i givet fald vil kunne genetablere produktionen, når det midlertidige forbud ophører. Rådet er bekendt med, at der er stiftet en forening, Danske Mink, der bl.a. har til hensigt at danne et netværk for fremtidige minkproducenter. Det er samtidig også på nuværende tidspunkt uklart, om forbuddet vil blive forlænget eller gjort permanent, men dette vil i givet fald kræve en lovændring.

Det Dyreetiske Råd finder, at situationen med et midlertidigt forbud og usikkerheden for erhvervet er en god anledning til, ud fra et dyreetisk og dyrevelfærdsmæssigt perspektiv at overveje, hvordan minkproduktion i fremtiden bør se ud, hvis den skal genetableres. I håb om at kunne bidrage til disse overvejelser i en bredere samfundsmæssig debat, vil Rådet

derfor i denne udtalelse drøfte tre centrale spørgsmål for en eventuel genoptagelse af produktionen i Danmark:

- Om formålet med produktionen er acceptabelt.
- Om produktionen i sin (til 2020) eksisterende form, set i lyset af nuværende viden om dyrevelfærd og normer for dyrehold, kan anses for acceptabel.
- Hvis produktionen i sin eksisterende form ikke anses for acceptabel – på hvilke dyrevelfærdsmæssige vilkår bør produktionen så foregå, hvis den genoptages.

Rådet håber dermed at kunne bidrage til debatten om, hvorvidt minkproduktion er acceptabel, bør forbydes eller bør foregå på andre vilkår for hold af mink, hvis produktionen genoptages i Danmark. Rådet er opmærksomt på, at andre spørgsmål kan anses for relevante i relation til mink, fx betydning af undslupne mink i naturen, sundheds- og økonomiske forhold samt overvejelser om klima og bæredygtighed. Rådet har dog valgt ikke at inddrage disse emner.

Det Dyreetiske Råd har i forbindelse med udarbejdelse af indeværende udtalelse haft møde med Steen Henrik Møller, Aarhus Universitet; Jens Malmkvist, Aarhus Universitet, samt Tage Pedersen, minkavler og formand for København Fur/Danske minkavlere, Sander Jacobsen, direktør i København Fur, og Knud Vest, minkavler og tidligere formand for Sjællands Pelsdyravlerforening. Rådet har desuden modtaget bistand vedr. faktuelle oplysninger fra Pernille Schack, København Fur. Rådet har endvidere haft kontakt med Louise Simonsen, Danske Mink, og Rådet har indhentet erfaringer vedrørende hold af mink i zoo fra Lisbeth Skovmand Høgh, leder af AQUA Akvarium & Dyrepark. Endelig har Rådet inddraget div. litteratur, herunder en nylig svensk rapport med gennemgang af forskningen i dyrevelfærd ved hold af mink til pelsproduktion¹. Rådet takker Steen Henrik Møller, Jens Malmkvist, Tage Pedersen, Sander Jacobsen, Knud Vest, Lisbeth Skovmand Høgh, Lena Lidfors og Lotta Berg for bemærkninger til tidligere udkast til de faktuelle dele af udtalelsen. Rådet har behandlet emnet i perioden december 2020 – xxxx 2021.

Det Dyreetiske Råd henviser til udtalelsen fra 2003 for en generel redegørelse for minkens biologi og adfærd, samt en beskrivelse af minkproduktionen og et overblik over argumenterne i debatten om produktion af pels. I denne udtalelse gengives i første omgang kort de konklusioner fra Rådets tidligere udtalelse og hørings svar, som er relevante i forhold til overvejelserne ved udarbejdelsen af indeværende udtalelse. Rådet henviser til det nævnte materiale for nærmere overvejelser bag de dengang fremsatte anbefalinger. Dernæst følger en kort gennemgang af udviklingen på området siden Rådets udtalelse i 2003 i relation til de spørgsmål, som Rådet drøfter i denne udtalelse. Og endelig redegøres for Rådets nuværende overvejelser og anbefalinger i forhold til en eventuel minkproduktion fremover.

Tidligere udtalelser og hørings svar fra Det Dyreetiske Råd

Udtalelse om pelsdyrproduktion (2003)²

Det Dyreetiske Råd drøftede i udtalelsen om pelsdyrproduktion i 2003, hvilken betydning selve formålet med produktionen har for de etiske overvejelser. Den offentlige debat havde vist, at holdningerne til pelsdyrproduktion spændte meget vidt, og efter Rådets opfattelse kunne de overordnet set inddeles i to grupper – de der mente, at pelsdyrproduktion skal vurderes på samme vilkår som anden husdyrproduktion, og de der mente, at formålet med produktionen gør en væsentlig forskel for den etiske vurdering. Med hensyn til formålet syntes det uacceptabelt at bestå i at anvende dyr fra en masseproduktion til at tilfredsstille

behovet for at bruge pels alene til udsmykning eller som statussymbol, når dette kan signaleres på mange andre måder. Omvendt, hvis man opfatter pels som en vare på lige fod med andre varer fra dyr, syntes det vanskeligt at se, hvordan pels skulle adskille sig som et særligt luksusprodukt. Det er fx vanskeligt at argumentere for, hvorfor pels skulle være mere luksuriøst end kød, da der i vores del af verden findes rigeligt med erstatningsmuligheder for begge. Rådet mente derfor, at definitionen af, hvornår noget er luksuriøst, kunne forekomme noget tilfældig, og at en afvisning af pelsdyrproduktionen på denne baggrund bundede i en mere principiel diskussion om, hvilke formål det i det hele taget er rimeligt at bruge dyr til.

Der var dengang delte meninger i Det Dyreetiske Råd om, hvordan pelsdyrproduktionen skulle vurderes, og de daværende medlemmers konklusioner fordelte sig som udgangspunkt på tre forskellige positioner:

- At formålet med produktionen ikke adskiller sig fra formål med anden husdyrproduktion og produktionen derfor er acceptabel, hvis den foregår på en måde, som i passende grad tilgodeser dyrenes behov.
- At formålet med produktionen adskiller sig fra formål med anden husdyrproduktion som værende mere luksuriøst, og produktionen derfor kun er acceptabel, hvis niveauet af dyrevelfærd som kompensation for formålet er højere end i den øvrige husdyrproduktion.
- At formålet med produktionen er en uacceptabel brug af dyr i en produktionssammenhæng, og produktionen derfor bør afvikles.

Det Dyreetiske Råd drøftede videre, hvilke krav, der måtte stilles til produktionen, hvis den skulle anses for at være dyrevelfærdsmæssigt acceptabel. Rådet noterede sig, at forekomsten af stereotyper, der ses som tegn på velfærdsproblemer, ikke ses i samme grad, når mink holdes fx i zoologiske haver, og Rådet fandt det derfor rimeligt at antage, at mink godt kan holdes på en velfærdsmæssig forsvarlig måde. Rådet satte dog spørgsmålstegn ved, om de krav, der i så fald skal stilles, er forenelige med en rentabel produktion. Brugen af bure med trådnæt og begrænset indretning beskytter bl.a. dyrenes pels, men dette hensyn begrænser også mulighederne for at designe nye systemer, som i højere grad kan tilgodese dyrenes velfærd. Rådet konstaterede, at det faktum, at det kan gøres lidt bedre, ikke nødvendigvis er det samme som, at det kan gøres godt nok, og at det på længere sigt kunne være nødvendigt at skulle tænke i helt nye baner for at finde det optimale produktionssystem til pelsdyr. Rådet pegede videre på en række velfærdsmæssige problemer og konkluderede, at de daværende indhusningssystemer ikke i tilstrækkelig grad tilgodeså dyrenes adfærdsmæssige behov. Nogle af Rådets medlemmer så helst, at produktionen af pels blev afviklet, men alle medlemmer var enige om, at hvis pelsdyrproduktion fortsat skulle være tilladt, måtte der stilles krav om en forbedring af forholdene i pelsdyrproduktionen, så dyrenes velfærd i højere grad blev tilgodeset.

Endelig drøftede Det Dyreetiske Råd argumentet om, at hvis den danske produktion blev afviklet, ville pelsproduktion fortsætte i andre lande under forhold, der måtte formodes i endnu ringere grad at tilgodesede de involverede dyrs velfærd. Selv om Rådet fandt, at en sådan udvikling ville være u hensigtsmæssig, var der dog enighed om, at dette ikke i sig selv er et argument for at opretholde produktionen. Derimod fandt Rådet, at eftersom Danmark var en af verdens førende producenter af pels, ville det bedste alternativ til et forbud være at lade Danmark foregå de øvrige pelsdyrproducerende lande med et godt eksempel ved at forbedre forholdene i den danske pelsdyrproduktion.

Høring om bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr – nyt krav om hylder og rør til mink (2013)³

Ved høringen i 2013 om adgang til både hylder og rør (fremfor det hidtidige krav om adgang til enten hylde eller rør) bakkede Det Dyreetiske Råd op om et større fokus på at sikre berigelse af minks miljø og hilste derfor velkomment, at der indførtes krav om adgang til både hylder og rør. Rådet pegede videre på, at der kan være andre tiltag end rør, fx halmbriketter og bidesnore, som kan tilgodese minkenes behov og måske endda med bedre effekt.

Høring over analyse udført af Arbejdsgruppen vedr. gruppeindhusning af mink (2015)⁴

Ved høringen i 2015 vedr. gruppeindhusning pointerede Det Dyreetiske Råd, at Rådet ikke tog stilling til minkproduktion som sådan, men fremsatte sine bemærkninger ud fra den præmis, at der produceres mink. Rådet mente overordnet set, at hold af dyr bør tage udgangspunkt i dyrenes biologi, så når man vælger at producere mink, bør dette derfor så vidt muligt foregå med respekt for disse dyrs solitære natur. Rådet mente, at viden om gruppeindhusning af mink peger på, at dette system ikke kan og heller ikke forventes at kunne tilgodese dyrenes velfærd i samme grad som indhusning i par. Rådet støttede derfor et forbud mod gruppeindhusning. Rådet anerkendte, at gruppeindhusning var et forsøg på at udvikle indhusningen for mink, hvilket Rådet i udgangspunktet hilste velkomment. Rådet opfordrede samtidig branchen til fortsat at se på udviklingsmulighederne for indhusning, der i højere grad end de tidligere og nuværende systemer tilgodeser minkenes velfærd.

Høring over L 77 Forslag til lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink (2020)⁵

Ved høringen i 2020 vedr. et midlertidigt forbud mod hold af mink pegede Det Dyreetiske Råd på, at normer for dyrehold generelt har udviklet sig siden Rådets udtalelse om pelsdyrproduktion i 2003. Rådet mindede om, at det i andre sammenhænge har kritiseret meget restriktive former for dyrehold, fx den permanente opbinding af kvæg i bindestalde (2019)⁶ og hold af æglæggende høner i bure (2014)⁷, fordi disse systemer har nogle indbyggede begrænsninger i forhold til at kunne tilgodese dyrevelfærd i relation til dyrenes bevægelsesfrihed og mulighed for at udfolde deres adfærdsspektrum. Rådet anså ikke sådanne systemer for tidssvarende og dyrevelfærdsmæssigt forsvarlige med den nuværende viden om dyrs adfærdsmæssige behov.

Nogle af Rådets medlemmer mente i lighed med nogle af Rådets medlemmer i 2003, at produktionen af mink bør afvikles, og at et forbud dermed burde gøres permanent. Andre af Rådets medlemmer fandt, at overvejelsen om, hvorvidt minkproduktion skal genetableres i Danmark, kræver en nærmere drøftelse baseret på en afdækning af forskningen i velfærd hos mink og mulighederne for en udvikling af indhusningen, der i tilfredsstillende grad tilgodeser minkenes velfærd. Disse medlemmer kunne derfor ikke på daværende tidspunkt tage stilling til, om et forbud mod minkproduktion burde gøres permanent.

Det Dyreetiske Råd anbefalede, at der i perioden for det midlertidige forbud tages stilling til, hvilke dyrevelfærdsmæssige krav, der i fremtiden skal gælde for minkproduktion, hvis produktionen skal genetableres i Danmark efter forbuddets ophør.

Udvikling i minkproduktion siden 2003

Siden Rådets udtalelse i 2003 er der kommet andre lovmæssige krav og muligheder, forskning og erfaringer har frembragt mere viden om mink og deres velfærd, og normerne for hold og brug af dyr har ændret sig. Herunder redegøres kort for status på faktorer inden for disse områder, som Rådet lægger vægt på i overvejelserne om en eventuel fremtidig minkproduktion i Danmark.

Lovgivning

Hold af mink til pelsproduktion er i dag omfattet af de generelle regler om hold af dyr, som fx dyrevelfærdsloven og lov om hold af dyr, samt bekendtgørelser om aflivning, krav om sundhedsrådgivning og om uddannelse (dette er ikke en udtømmende oversigt). Herunder gengives de regler, der er specifikt rettet mod velfærd for mink, der holdes til pelsproduktion, og relevante aspekter af disse for Rådets overvejelser i indeværende udtalelse.

Bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr (2015)⁸

I bekendtgørelsen om beskyttelse af pelsdyr stilles der bl.a. krav om, at pelsdyr skal have tilstrækkelig plads til at kunne udøve deres normale bevægelsesadfærd og til at sikre, at der ikke opstår adfærdsmæssige eller andre forstyrrelser (§§ 8 og 9), og at der skal tages hensyn til artsspecifikke krav samt dyrenes alder, køn, vægt, biologiske behov samt gruppens størrelse (§ 9). Dyrene skal have et skjul til rådighed (§ 8), og have adgang til egnet materiale, der kan stimulere til naturlig aktivitet (§ 10). Stærkt frygtsomme dyr må ikke anvendes til avl, og avlsprogrammer skal tage særligt hensyn til egenskaber, der kan føre til forbedring af dyrenes sundhed og velfærd, herunder udvælgelse af tillidsfulde dyr (§ 19). Dyrene skal desuden håndteres tidligt i deres liv for sikre en øget grad af tillidsfuldhed (§ 5).

Særligt for mink gælder, at deres miljø skal beriges med passende stimuli til beskæftigelse, dvs. som minimum permanent adgang til halm, en hylde og et rør (§ 20). Minkene skal have adgang til en redekasse, der er stor nok til, at alle dyr i buret kan benytte redekassen samtidig, og redekassen skal regelmæssigt forsynes med rigelige mængder halm (§ 21). Voksne dyr må ikke sættes sammen, bortset fra par med henblik på avl (§ 22), og avlstæver skal indhuses i hvert andet bur fra medio april til fravænning af hvalpe (§ 23). Efter fravænning og indtil kuldet er 10-11 uger indhuses hvalpene samlet i 1-2 bure (§ 24). Der fastsættes desuden arealkrav, hvor mink skal have adgang til et frit tilgængeligt areal (ud over redekassen), der som minimum er 30 x 70 x 45 cm. Arealkravet tilpasses efter minkens størrelse, og der er krav til, hvor stort et areal, der skal være til hvert dyr, hvis der holdes flere i samme bur (§ 26).

Lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink (2020)⁹

I efteråret 2020 blev der i forlængelse af Covid-19 pandemien indført et midlertidigt forbud mod hold af mink til pelsproduktion. Forbuddet blev som nævnt indført, da det blev vurderet, at mink udgjorde et potentielt smittereservoir for mennesker, og der var fundet en virusvariant hos mink, som mentes at kunne udgøre en risiko for folkesundheden, og som

det ikke var lykkedes at inddæmme. Mink i de danske besætninger blev derfor aflivet. Det midlertidige forbud gælder til og med 31. december 2021, men det fremgår af lovbemærkningerne, at dette forudsætter, at minkproduktion på det tidspunkt ikke længere anses for at udgøre en risiko for folkesundheden. I så fald vil der være behov for at forlænge forbudsperioden, hvilket vil kræve en lovændring. Der er dermed mulighed for at genetablere minkproduktion i Danmark fra 2022, medmindre forbuddet af hensyn til folkesundheden forlænges, eller det af andre grunde gøres permanent.

Kommenterede [SBC1]: Teksten skal justeres

Minkproduktion i andre lande

En rapport fra EFSA (2021)¹⁰ beskriver bl.a. konsekvenserne af Covid-19 pandemien for minkproduktionen, hvor mink i andre lande også er blevet aflivet, og farme lukket. Ifølge rapporten er minkproduktion allerede forbudt i en række europæiske lande: Østrig, Belgien (Vallonien og Bruxelles), Kroatien, Tjekkiet, Luxembourg, Nordmakedonien, Serbien, Slovenien, Schweiz, og England. Og flere lande ser ud til at planlægge et forbud, eller har allerede indført det med en igangværende udfasningsperiode: Frankrig, Irland, Slovakiet, Norge, Bosnien-Herzegovina, Belgien (Flandern) og Tyskland. Bortset fra Norge, er der dog tale om lande, der i forvejen har/havde ingen eller kun ganske få minkfarme. Nederlandene, der tidligere var en af verdens store producenter af mink, har fremrykket et i forvejen planlagt forbud i 2024, da mink blev aflivet som følge af Covid-19, og her er alle farme nu blevet lukket.

De fleste af de tilbageværende aktive farme i Europa ligger i Finland, Polen, Litauen og Grækenland. Desuden findes et mindre antal minkfarme i flere andre europæiske lande. Det forventes jf. EFSA-rapporten, at yderligere lande vil forbyde minkproduktion, både pga. Covid-19 og som følge af tidligere fremsatte bekymringer for dyrevelfærden.

I Italien og Sverige har man foreløbig forbudt parring af avlsmink i 2021. I flere lande er der i disse år offentlig debat om minkproduktion, hvor nogle ønsker at forbyde minkproduktionen af dyrevelfærdsmæssige og dyreetiske grunde, nu hvor produktionen alligevel er helt eller delvist nedlukket, mens andre ønsker at bevare og genrejse minkproduktionen.

På EU-niveau er der på tidspunktet for udarbejdelsen af denne udtalelse også aktuelle drøftelser om minkproduktion. EU-Kommissionen har som en del af en planlagt revision af dyrevelfærdsløvgivningen i EU foreslået, at også hold af pelsdyr til pelsproduktion skal evalueres for at forbedre dyrevelfærden set i lyset af ny forskning. Beslutningen om, hvilke områder der skal inddrages i revisionen, forventes vedtaget i 2023. Nederlandene og Østrig har taget initiativ til at opfordre EU-kommissionen til at indføre forbud mod pelsdyrproduktion i EU, med henvisning til overvejelser om dyrevelfærd, etik og risici for folke- og dyresundheden. En række lande har tilsluttet sig opfordringen, mens andre har forbehold, herunder i forhold til om det i givet fald skal gælde alle slags pelsdyr. I forbindelse med drøftelsen af initiativet til et forbud, har der også være fremsat ønsker om forbud i EU mod import af og handel med pels fra pelsdyrproduktion, men dette er ikke muligt, så længe pelsdyrproduktion er tilladt i EU.

Hold af mink – forskning og erfaringer

Generelt

Minkproduktion følger en fast årlig cyklus. Hunnerne parres og får unger i foråret, og de mink, der ikke skal bruges i den videre avl, aflives og pelses omkring november. Hunnerne parres naturligt, hvilket er nødvendigt for at stimulere deres ægløsning. De kan udføre redebygningsadfærd i deres redekasse med halm, og de føder og passer som regel deres unger uden behov for menneskers hjælp. Ungerne fravænes efter et par måneder, når diegivningen naturligt ophører. Herefter holdes minkene i vækstperioden enten parvis eller i mindre grupper frem til pelsning. Vinteren over og frem til parringssæsonen holdes de voksne avlsmink enkeltvis. Mink håndteres kun få gange i løbet af året, typisk ved flytning til et andet bur. Der anvendes ikke operative indgreb som fx kupering eller kastration i minkproduktion.

Siden 2011 har der været lovmæssigt krav om sundhedsrådgivning i minkbesætninger. Indhusningen i bure gør det nemmere at inspicere de enkelte dyr, og i 2011 blev dødelighed og forekomst af sygdom og skader vurderet af forskere som generelt lav i den danske minkproduktion¹¹. Når mink skal pelses, aflives de på farmen. De puttes i en kasse med gas, hvor de hurtigt mister bevidstheden og dør. Efter pelsningen kan fedtet fra minken bruges til biobrændsel, og resten af kroppen kan anvendes til økologisk gødning.

Kommenterede [SHM2]: Blev primært brugt til biodiesel på DAKAs anlæg – men også velegnet til naturgas.

WelFur

De europæiske pelsdyravlerorganisationer tog i 2009 initiativ til at udvikle en protokol til vurdering af dyrevelfærd på mink- og rævefarme efter de principper og metoder, der blev udviklet i Welfare Quality® projektet – et europæisk forskningsbaseret samarbejdsprojekt til udvikling af velfærdsvurderingsprotokoller til produktionsdyr. WelFur-protokollen er udviklet i samarbejde mellem forskere fra flere europæiske lande og en følgegruppe med bl.a. projektlederen fra Welfare Quality® for at sikre, at vurderingen af pelsdyr følger de samme principper og standarder som protokollerne for de øvrige husdyr. Efter udvikling og test af protokollen, udvikling af en app til indsamling af data og databehandling, samt uddannelse af uafhængige auditører, blev WelFur i 2017 introduceret som et redskab til at vurdere minkenes velfærd på europæiske farme. Vurderingen baseres på **flere-tre** besøg fordelt på forskellige sæsoner, da de dyrevelfærdsmæssige udfordringer kan variere gennem minkens livscyklus. Vurderingen bygger på forskning i dyrevelfærd og omfatter forhold vedrørende fodring, indhusning, sundhed og adfærd. Der kigges på **en række indikatorer**, der bl.a. omfatter huld, adgang til drikkevand, redekassens kvalitet, plads i burene, fravær af sår, skader og sygdom, aflivningsmetoder, udfoldelse af social adfærd, berigelse, pelsnav, menneske-dyr relationer og temperament. Forhold, som kan have betydning for dyrevelfærd, men som ikke varierer mellem farme, fx brug af naturlig parring og fravær af operative indgreb, indgår ikke. Vurderingen foretages på en stikprøve af dyrene og gennemføres af et uafhængigt auditorfirma, og resultaterne kan bruges af minkavlerne til styring og udvikling af produktionen. I vurderingen indgår en sammenvæjning af point, som giver grundlag for placering af farmen i en af fire velfærds kategorier. Sammenvejningen sker, lige som i Welfare Quality®, med brug af en matematisk metode, der begrænser risikoen for, at gode bedømmelser på nogle områder kan skygge for dårlige bedømmelser på andre områder. **Sammenvejningen af sæsoner giver dog mulighed for at indikatorer, der vurderes i alle perioder, kan udligne hinanden.** Vurderingen er imidlertid blevet kritiseret for **alene at forholde sig til det eksisterende og ret ensartede system. Vilkåret er at Både WelFur og Welfare Quality vurderer i forhold til bedste praksis i det eksisterende system, — snarere end under endnu -ikke testede forhold eller til ændrede krav i fremtiden.—**

Kommenterede [SHM3]: 22

Kommenterede [SHM4]: Det er ikke korrekt. Alle sammenvæjninger tager udgangspunkt i den laveste score, så foregående sætning gælder også sammenvæjning mellem perioder. I WQ svarer hver 'periode' til forskellige besætninger og opgøres derfor indenfor periode og ikke for en hel produktion.

Dethvilket giver den enkelte farmer god mulighed for at sammenligne og forbedre velfærden i praksis på kort sigt.

Auktionshusene i Europa og Nordamerika har understøttet implementeringen af WelFur ved fra 2020 kun at ville aftage skind fra de tre bedste scoringskategorier og resultaterne viser, at minkfarme har gennemført ændringer med henblik på at blive certificeret. Brugen af WelFur ser således ud til at motivere minkavlerne til at udvikle deres produktion. Da protokollen anvendes bredt i pelsbranchen, ser Dansk Pelsdyravlerforening også WelFur som et potentielt redskab til dokumentation rettet mod fx forbrugere og myndigheder.

Velfærdsvurderingen i WelFur er i fortsat udvikling. WelFur kan bl.a. også vise, om, og i så fald på hvilke områder, de enkelte lande adskiller sig med hensyn til velfærd for de mink, der indgår i pelsproduktionen. I en nylig rapport om minkvelfærd i europæiske lande (2021)¹² vurderedes dyrevelfærden i Europa samlet set som god. Vurderingen er baseret på WelFur data indsamlet i 2017-2019 ved observation af over 2 millioner mink ved over 7800 besøg på mere end 2500 farme fordelt på 24 lande. Niveauet af dyrevelfærden på de danske minkfarme var med 39 % i kategorien Bedste nuværende praksis og 61 % i den næstbedste kategori God det højeste sammenlignet med de bedømte farme i resten af Europa (niveauet i resten af Europa lå på 15 % i kategorien Bedst og 83 % i kategorien God). Selv om Danmark scorer højt på mange områder fremgår det også af WelFur-rapporten, at der samtidig er nogle udfordringer i Danmark (se nærmere herunder).

Pelsdyrbranchen i Danmark har også vist interesse for at udvikle indhusningen af mink. Her blev der for nylig givet tilsagn om midler til forskning i systemer til fremtidens minkproduktion, men dette tilsagn blev trukket tilbage, da pelsdyrafgiftsfonden blev lukket ned.

Avl

Mink har været holdt til pelsproduktion i mere end 150 år, og der findes i dag over 30 forskellige farvetyper. Minkene er gennem avl på flere måder ændret fra den oprindelige vildtlevende nordamerikanske mink. Farmminkene er blevet ca. dobbelt så store for at få større skind. Kuld størrelsen er også øget gennem avl af farmmink fra i gennemsnit 3 hvalpe i 1945 til i gennemsnit 5-6 hvalpe i dag – kuld størrelsen har dog ligget stabilt på dette niveau de sidste 20 år. Kuld størrelsen kan dog variere en del – fra en enkelt hvalp til omkring ti. Størrelsen på hvalpene vil ved fødslen typisk være mindre, jo større kullet er, men dette indhentes til en vis grad efterfølgende. Store kuld kan føre til aggression, når pladsen bliver trang i buretredelassen. Det kan betyde, at store kuld må deles, og nogle af hvalpene bliver derfor må fravænnest tidligere, såda de kan flyttes. Ifølge WelFur-rapporten var der på de danske farme bedre fravænningsprocedurer end i resten af Europa, formodentlig bl.a. som følge af mindre brug af sen eller ingen fravænnings og større afstand mellem mor og hvalpe efter fravænnings til buret, hvor moderdyret opholder sig.

Ligesom for andre husdyrarter, der har været gennem en domesticeringsproces, har minkene stadig deres grundlæggende artsspecifikke adfærd og behov. Domesticeringen har dog ændret minkenes temperament, så de er mindre frygtssomme. Opgørelsen i WelFur-rapporten viser, at Danmark samlet set scorede en anelse lavere end resten af Europa på temperament. Forskerne bag rapporten finder det overraskende, at Danmark ikke klarede

sig bedre på dette punkt, da der i årtier netop har været opmærksomhed på at avle for mere nysgerrighed og mindre frygtsomhed hos mink, jf. de danske regler.

Frygtreaktioner er en naturlig adfærd og hverken kan eller bør ikke avles helt væk, men man kan avle for mere nysgerrige og mindre frygtsomme mink, så dyrene ikke reagerer negativt på almindelig farmpraksis. Nysgerrige mink er generelt mindre bange, bl.a. over for mennesker. De viser mindre tegn på stress og virker mere rolige, fx ved håndtering. Her kan den enkelte minks erfaring også være af betydning, fx hvis den har haft en negativ oplevelse med at blive håndteret. Det lovmæssige krav om tidlig håndtering kan bidrage til at forebygge forekomsten af eventuel let frygt ved håndtering som en del af farmpraksis. Man ved også fra forskning, at mindre negativ håndtering samt miljøberigelse også vil bidrage til mindske forekomsten af frygt hos mink.

Berigelse

Hold af mink har gennem tiden primært været med variationer over en kombination af trædbur og redekasse. Buret har gjort det nemmere at styre hygiejne, smitterisiko og sundhed. Indhusningen af mink har ikke ændret sig meget de sidste 40-50 år, bortset fra på nogle enkelte punkter. I dag er bure og redkasser standardiserede og derfor stort set ens i Europaverden over, hvor der også er indført brug af gruppeindhusning, og nogle steder, fx i Danmark, er der krav om enkelte flere former for berigelse.

Som nævnt under afsnittet om lovgivning er der fastsat krav til, hvor stort et areal en mink skal have adgang til, og arealet tilpasses i relation til minkenes antal og størrelse og til evt. hold af flere mink sammen. Forskning peger på, at det betyder mindre for mink, om de får adgang til op til fire gange så meget plads, som de har i de nuværende bure, sammenlignet med betydningen af berigelsen af det areal, som nu engang er til rådighed. Det ser således ud til at være afgørende, hvilke faciliteter der er i buret til at stimulere minkenes adfærd, snarere end burets størrelse i sig selv. Mængden af berigelse kan dog samtidig også kræve mere plads. Forskningen giver ikke klare svar vedrørende betydningen hver for sig af areal, berigelse og antal dyr (samt alder og køn), da flere faktorer typisk er undersøgt samtidig. Der er således fx ikke forsket i effekten alene af at give adgang til et endnu større areal, men forskningen viser klart, at hvis flere voksne mink holdes sammen, er der risiko for aggression, hvilket tolkes som territoriale slåskampe. I naturen afhænger størrelsen af minks territorier bl.a. af køn og mængden af føde i området. Hannerne har som regel større territorier end hunnerne, og hannerne kan overlappende 1-2 hunners territorier. Minkene kan også søge føde uden for deres eget territorium, så der kan være et vist overlap i det område, som flere mink færdes på.

Mulighederne for at berige minkenes miljø har været et fokus i velfærdsforskningen. Unormal adfærd hos mink, som stereotyper og pelsnav, ses især i forbindelse med mangel på stimuli og før fodring. Det er således en adfærd, der typisk ses i bestemte perioder. (Stereotyper er en unormal form for adfærd, hvor minken gentager den samme bevægelse tilsyneladende uden noget formål. Pelsnav er, når minken gnaver i eller sutter på sin egen eller andre minks pels, så hårene fjernes – typisk på halen). Særligt i slankningsperioden forud for parring kan der ses unormal adfærd. Minkene er fedet op før pelsningen og udvælgelsen af avlsdyr, og forud for parringen reduceres foderet for at slanke tæverne. Når tæverne efterfølgende fodres rigeligt i op til parring løsnes der flere æg Dette kan fremme ægøsning med flere æg (når tæverne efterfølgende fodres rigeligt i en periode), og dermed

Kommenterede [SHM5]: Der er i DK krav om halm, hylde og rør og i vækstperioden desuden om mindst en anden mink, som nok er den væsentligste berigelse man kan give en ung mink.

øges chancen for **lidt** større kuld, **og for at** samt få tæven **er** i bedre fysisk form til at føde sine hvalpe. Men det betyder også, at minkene i denne periode er sultne, hvilket er årsagen til den øgede forekomst af unormal adfærd. I Sverige er det derfor blevet forbudt at reducere fodermængden hen over vinteren for at slanke tæverne, og kun en mindre nedgang i fodertildelingen omkring parringstidspunktet er tilladt.

Kommenterede [SHM6]: 1 hvalp i gennemsnit er ikke 'lidt'

Forskningen viser, at de enkelte former for berigelse kan stimulere minkene på forskellige måder og med forskellig effekt. Nogle former for berigelse reducerer fx **bevægelses**stereotyper, mens andre reducerer forekomsten af pelsnav. I Danmark er der som nævnt krav om, at minkenes bure indrettes med både hylder og rør, som forskningen har vist kan have en god reducerende effekt på både stereotyper og pelsnav. Der er også krav om adgang til halm, men ikke til hvordan halmen tildeles, fx på redekasse og/eller i buret. Forskningen peger på, at formen for tildeling af halm kan have betydning for både minkenes brug og effekten af adgangen til halm. Halmen kan nemlig bruges på flere måder, fx til både redebygning og beskæftigelse, og minkene æder også af halmen – især i perioder, hvor de fodres restriktivt (formodentlig fordi de er sultne). Halm kan muligvis også reducere frygtssomhed hos ungdyr og forekomsten af pelsnav. Halmen giver også større kuld**størrelse** og tilvækst, **bl.a.måske** fordi tæven **kan bygge en bedre rede og** er mindre stresset inden fødsel. Fri adgang til halm uden et stort spild betragtes i praksis dog som vanskeligt at sikre pga. trådnettet i bunden af buret.

Der er dog også andre måder at stimulere minkenes adfærd på. Bidesnore, bolde og trækkæder/-reb (evt. mellem flere forbundne bure) og lign., har i forskningsmæssige undersøgelser fx vist sig at kunne reducere pelsnav og stereotyper. Det kan **muligvis** også have en positiv effekt at skifte mellem forskellige former for berigelse, hvilket er et lovkrav i Sverige. Opgørelsen i WelFur-rapporten viser, at antallet og den dokumenterede effekt af berigelser i burene var bedre i Danmark end i resten af Europa. Der er i Danmark som nævnt krav om adgang til både hylder, rør og halm – det er ikke alle lande i EU, der har krav om **berigelserdette**. I WelFur-rapporten konkluderes, at der ser ud til at være **en tæt sammenhæng mellem lovgivning og anvendelse af berigelser i burene.**

Kommenterede [SHM7]: Det er ikke undersøgt systematisk.

Generelt viser forskningen også, at en tilstrækkelig fodermængde kan reducere forekomsten af unormal adfærd, herunder også stereotyper og pelsnav. I WelFur-rapporten blev konkluderet, at der var et overraskende stort potentiale for velfærdsforbedringer i Danmark i form af at reducere stereotyper og pelsnav, som formodentlig er relateret til huldstyring i vinterperioden. Her fodres dyrene som nævnt restriktivt for at blive slankere til avlsperioden, og der var flere tynde dyr på de danske farme sammenlignet med resten af Europa. Dette formodes **ogsåderfor** at være medvirkende årsag til, at der i denne periode **også** var en større forekomst af unormal adfærd som stereotypi og pelsnav samt flere aggressive dyr.

Forskningen peger **ydermeresåledes** på, at fodringen også rummer muligheder for berigelse, fx brug af foder med klumper og struktur der kan reducere stereotyper og pelsnav. Også fodringstidspunktet kan betyde noget. Der ses bl.a. mindre stress og unormal adfærd, hvis minkene fodres ved solopgang, som er **en af deres naturligt aktive perioder.**

Kommenterede [SHM8]: Den anden er solnedgang, der formodentlig ville have samme effekt af fodring, men det er ikke undersøgt.

Mink er rovdyr og kan søge føde både til lands og til vands. De jager hovedsageligt på land, men de kan også både svømme og dykke, og mink betegnes derfor **af nogle** som semi-akvatiske. Poternes størrelse og udformning, bl.a. med begrænset svømmehud mellem

tæerne, tyder på, at mink i højere grad er tilpasset livet på land end i vand. Der har i debatten om velfærd hos mink været særlig opmærksomhed på muligheden for adgang til vand som berigelse. Det har her bl.a. været fremført, at mink har et decideret behov for adgang til vand. Der er dog jf. den svenske rapport om hold af mink¹ nogle betingelser, der skal være opfyldt, for at man kan tale om, at et dyr har et adfærdsmæssigt behov. Dyrene skal være motiverede for at udføre den pågældende adfærd, og de vil udvikle problemer, fx sygdom, unormal adfærd og stress, hvis de forhindres i at udføre den. I naturen jager mink som nævnt både på land og i vand, og forskning har vist, at mink er motiverede for at få adgang til vand. Det er dog ikke klart, om motivationen er drevet af vand som en mulighed for fødesøgning, eller om det at kunne svømme er en berigelse i sig selv. Det er også uklart, om mink bliver frustrerede af ikke at have adgang til vand. En tidligere undersøgelse, der hævdede dette, har senere vist sig at være baseret på en utilstrækkelig metode. Og adgang til vand ser sjældent ud til at reducere fx stereotypier og pelsnav. På nuværende tidspunkt er der derfor hverken forskningsmæssigt grundlag for at konkludere, at mink har et decideret behov for adgang til vand, eller at de ikke har et sådant behov. Der er brug for yderligere viden på området, og især under forhold, der giver mink mulighed for at udvise naturlig adfærd i relation til vand, hvis dette skal afklares. Forskning har dog vist, at hvis mink får adgang til vand, så bruger de det typisk dagligt, men kun kort tid. Adgang til vand kan derfor være en berigelse for minkene. Det er dog nødvendigt at udskifte vandet regelmæssigt for at undgå bakterievækst og dermed risiko for sygdomme. Praktiske erfaringer viser, at adgang til vand kan give problemer med fugt i redekasserne, og det kan derfor være vanskeligt at implementere i det eksisterende produktionssystem.

Kommenterede [SHM9]: Det har givet samme problemer i eksperimentelle systemer.

Endelig har der været forskningsmæssig interesse for muligheden for adgang til udeareal og indhusning i seminaturlige indhegninger. Dette er dog endnu ikke undersøgt forskningsmæssigt.

Kommenterede [SHM10]: Ikke forskningsmæssige eller i brugbar skala.

Gruppeindhusning

Ved gruppeindhusning holdes flere mink sammen i etagebure eller flere sammensatte bure i vækstperioden fra juli til november. –Anvendelsen af gruppeindhusning begyndte i 1990'erne, med henvisning til dyrenes mulighed for at kunne udfolde social adfærd. Nederlandene var de første, som indførte gruppeindhusning, men det har fra starten været omdiskuteret, da de negative velfærdsmæssige konsekvenser allerede var blevet dokumenteret, og i 2013 blev det i Sverige som udgangspunkt forbudt at holde flere end to mink sammen. Mink er nemlig generelt solitære dyr, bortset fra parringssæsonen og mens de er hvalpe. Voksne mink i samme bur vil således udvise aggression forsvare deres territorium, især over for andre mink af samme køn. I Danmark holdes de voksne avlsmink alene, bortset fra under parring. typisk Minkhvalpene holdes sammen med deres mor de første 8 uger. Derefter kan de holdes sammen med deres søskende, hvilket kan stimulere leg og anden social adfærd hos de unge dyr, og det kan derfor gå godt i en periode. Risikoen for problemer opstår, når de unge mink bliver mere territoriale og fortsat holdes mere end to, og flere af samme køn, sammen på det tidspunkt, hvor de er gamle nok til i naturen at ville være søgt væk fra flokken. Unge mink holdes traditionelt i par (en han og en hun) i vækstperioden. Ved gruppeindhusning sættes typisk 3-4 hunhvalpe sammen, mens de tiloversblevne hanhvalpe sættes sammen med en voksen hun – ofte moderen, i han-hun par i vækstperioden. Både forskning og erfaring viser, at problemerne ved gruppeindhusningen giver bidmærker, som kan ses på indersiden af skindet ved pelsning, og i svære tilfælde

bidsår, som kræver adskillelse af dyrene, behandling eller aflivning af de berørte dyr. Gruppeindhusning bør ifølge dyrevelfærdsforskningen derfor undgås, da den parvise indhusning er dyrevelfærdsmæssigt mere sikker. Dansk Pelsdyravlerforening har ligeledes gennem årene argumenteret for, at gruppeindhusning skulle undgås. I Danmark er (var) gruppeindhusning da også mindre udbredt end i resten af Europa. I WelFur-rapporten anføres, at omkring halvdelen af unge mink i resten af Europa holdes i grupper, mens det kun var omkring en fjerdedel i Danmark, og dette vurderes i rapporten at være en del af årsagen til Danmarks høje scoringsniveau sammenlignet med resten af Europa.

Erfaringer fra zoologisk have

Det Dyreetiske Råd har i forbindelse med udarbejdelsen af denne udtalelse som nævnt indhentet erfaringer om hold af (farm-)mink i AQUA Akvarium & Dyrepark. Her holdes minkene parvis i en 140 m² stor indhegning under seminaturlige forhold. I indhegningen er der fx jord til at grave i, sand til sandbad, forskellig vegetation og klatrefaciliteter, samt adgang til redekasse og til vand. Minkene har således mulighed for at vælge forskellige aktiviteter og steder at opholde sig. AQUA oplyser, at minkene fodres med både fisk, fugle og pattedyr, og foderet anvendes til berigelse for at stimulere naturlig adfærd, fx ved at det hænges op, gemmes eller gives direkte til minkene forskellige steder, bl.a. i vandet. Der fodres desuden gerne i mindre mængder flere gange dagligt og ikke nødvendigvis på faste tider. De ansatte har indtryk af, at minkene bruger vandet relativt ofte i løbet af dagen, og at de udforsker området lige ivrigt på land, i vandoverfladen og under vand. Minkene ser ikke ud til at svømme i vandet som led i leg eller underholdning men mere som et led i deres færden rundt i anlægget. De ansatte ser ikke alvorlig aggression mellem minkene og ingen stereotypier.

Normer for hold og brug af dyr

Allerede før Covid-19 pandemien er pelsproduktion som nævnt blevet forbudt, eller er på vej til at blive udfaset, i flere europæiske lande. Som tidligere nævnt er produktionen af minkskind i Danmark faldet i forhold til tidligere, men produktionen af mink i bl.a. Østeuropa har dog samtidig været stigende. Pelsbranchen er præget af store cykliske udsving, hvilket også ses på prisniveauet for de enkelte skind, og faldet i den danske produktion kan derfor ikke tages som udtryk for et fald i den globale efterspørgsel efter minkskind. I forlængelse af den offentlige debat om pelsproduktion har dele af modebranchen i de senere år markedsført sig på ikke længere at anvende pels. I nogle tilfælde var der dog tale om firmaer, der i forvejen ikke eller kun i begrænset omfang anvendte pels.

I den offentlige debat synes især to argumenter at være fremtrædende i kritikken af pelsproduktionen. Det ene er, at formålet med produktionen – pels – ikke er acceptabelt. Og det andet er, at dyrenes velfærd ikke kan tilgodeses under de typiske indhusningsforhold.

I 2003, da Det Dyreetiske Råd udarbejdede udtalelsen om pelsdyrproduktion, var pelsdyr et af de primære emner, når den offentlige debat fokuserede på formål og vilkår for brug af dyr. I dag er den diskussion imidlertid ikke længere begrænset til primært at handle om pelsdyrproduktion. Selv om brug af dyr i andre former for produktion også var genstand for kritik for 20 år siden, er kritikken af andre produktioner i dag langt mere iøjnefaldende. Båret af hensyn til både dyrevelfærd, klima og sundhed anses det fx i mindre grad for en

Kommenterede [SHM11]: Vi så heller ikke aggression mellem minkene i Foulum, men vi så somme tider konsekvenserne fordi vi systematisk kiggede efter dem. Er der foretaget systematiske observationer på AQUA fx i form af sår, skader og bidmærker? Hvilken aggression har de set og med hvilken hyppighed?
I almindelig farmpraksis med gruppeindhusning er hyppigheden for alvorlige sår der kræver behandling eller aflivning i størrelsesordenen 2 % (mod 1 promille i parvis indhusning). Hvis det er de samme 2 % i AQUA vil man kun forvente at se alvorlige sår med års mellemrum, så det der står betyder vel bare, at man ikke ved om prævalensen er lavere, den samme eller højere end på farme med gruppeindhusning, fordi antallet af dyr er alt for lille til at kunne vise noget om emnet! I så fald bør det vel ikke stå der?

Kommenterede [SHM12]: I de første år købte AQUA minkene i Foulum, men de havde en meget høj dødelighed – på 100 %!

selvfølge, at animalske produkter skal indgå i, og måske være den dominerende del af, hvert måltid. Og argumenter om dyrs ret til liv og til ikke at blive brugt som midler til at understøtte menneskers ønsker, der alene vedrører fornøjelse og bekvemmelighed, er blevet almindelige i den offentlige debat.

Samtidig har der været en stor udvikling i forskning vedrørende dyrevelfærd og som følge heraf også i kravene til hold af dyr. Forhold, der er stærkt begrænsende for dyrenes bevægelsesfrihed, er enten allerede blevet forbudt eller er ved at blive udfaset – lovmæssigt eller af branchen og detailhandlen. Det gælder fx opbinding af søer, bindestalde til malkekvæg og hold af æglæggende høner i bure. Udviklingen ses også ved hold af familie- og hobbydyr, hvor fx hold af heste i spiltov og permanent opbinding af hunde (lænkehunde) er blevet forbudt. For både hold af produktionsdyr og privates hold af dyr er der ud over muligheden for fri bevægelighed og motion ligeledes kommet stort fokus på berigelse af det areal, som dyrene holdes på, og stimulation af deres naturlige adfærd – for erhvervmæssigt hold af dyr gennem lovgivning og flere mærkningsordninger for dyrevelfærd, og for privates hold af familie- og hobbydyr gennem pasningsvejledninger.

På EU-niveau er dyreværns kampagnen ”End-the-cage-age” også et eksempel på udviklingen i retning af mindre restriktive dyrehold. Her har kampagnen ført til et borgerinitiativ vedrørende udfasning af bure i landbrugsproduktionen. Kampagnen, der blev lanceret i 2018, er specifikt rettet mod fjerkræ, kaniner, søer og kalve, og EU-kommissionen har i 2021 meddelt, at borgerinitiativet vil blive fremsat som lovforslag i 2023.

Udtalelse fra Det Dyreetiske Råd i 2021

.....

Litteratur

¹ Berg, L, De Koning, D-J, Fall, N, Hansson, H, Herlin, A, E, Hultgren, J, Jacobson, M, Keeling, L, Kolstrup, C, J, Lidfors, L, Lindkvist, H, Malmkvist, J, Peura, J, Sandberg, E, Steen, M, Wall, H (2020). Minkhållning i Sverige. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. Rapport fra SLUs vetenskapliga råd för djurskydd. https://pub.epsilon.slu.se/16913/7/berg_c_et_al_200422.pdf

² Udtalelse om pelsdyrproduktion (2003) <https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-om-pelsdyrproduktion-2003/>

³ Høringssvar til høring om bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr – nyt krav om hylder og rør til mink (2013) <https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/hoeringssvar-om-pelsdyr-2013/>

⁴ Høringssvar til høring over analyse udført af Arbejdsgruppen vedr. gruppeindhusning af mink (2015) <https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/hoeringssvar-om-mink-2015/>

⁵ Høringssvar til høring over L 77 Forslag til lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink (2020) <https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/hoeringssvar-om-mink-2020/>

⁶ Udtalelse om bindestalde til malkekvæg (2019) <https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-om-bindestalde-til-malkekvæg-2019/>

⁷ Udtalelse vedrørende hold af fjerkræ til produktion af æg og kød (2014)
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-vedroerende-hold-af-fjerkrae-til-produktion-af-aeg-og-koed-2014/>

⁸ Bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr BEK nr. 1553 af 11/12/2015
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2015/1553>

⁹ Lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink LOV nr. 2185 af 29/12/2020
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2185>
Ændret ved LOV nr. 784 af 04/05/2021, nu LBK nr. 1211 af 07/06/2021
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1211>

¹⁰ EFSA (European Food Safety Authority): Monitoring of SARS-CoV-2 infection in mustelids. EFSA Journal 2021;19(3):6459, doi: 10.2903/j.efsa.2021.6459
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2021.6459>

¹¹ Møller SH, Hansen SW, Malmkvist J (2011): Velfærd hos mink. Notat vedrørende den generelle velfærd i dansk minkproduktion, samt status i forbindelse med gruppeindhusning og andre management- og miljøforhold. Intern rapport nr. 104, April.
https://dcapub.au.dk/djfpublikation/ir_104_55716_internet.pdf

¹² Henriksen B, Møller SH, Malmkvist J. (2021): Minkvelfærd i Danmark og Europa vurderet på basis af Welfur-Mink. Rådgivningsrapport fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet
https://dcapub.au.dk/djfpublikation/djfpdf/DCA_rapport_nr188.pdf

¹³ Dyreetik, dyrevelfærd og Det Dyreetiske Råd (2019)
<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/dyreetik-dyrevelfaerd-og-det-dyreetiske-raad-2019/>